Ազգ
Azg
armenian daily
20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1997 ՇԱԲԱԹ # 244 (1498)

Լեւոն Զուրաբյանը նշանակվելու է տեղեկատվության եւ գրահրատարակչության վարչության պե՞տ

Ըստ համառորեն շրջող ոչ պաշտոնական լուրերի, ՀՀ նախագահի մամուլի քարտուղարի պաշտոնակատար Լեւոն Զուրաբյանը շուտով նշանակվելու է տեղեկատվության եւ գրահրատարակչության վարչության պետ, այդ պաշտոնում հաջորդելով Գարեգին Չուխասզյանին: Իրազեկ շրջանակների կարծիքով, նման նշանակումը անհավանական չէ, քանի որ պրն. Զուրաբյանը վերջին ամիսներին զբաղվել է մամուլի տարածման, տպագրության եւ ընդհանրապես տեղեկատվական դաշտում առկա խնդիրներով: Միաժամանակ նշվում է, որ նման նշանակմամբ Հայաստանի իշխանությունները շեշտած կլինեն այն ուշադրությունը, որով վերջերս սկսել են վերաբերվել զանգվածային տեղեկատվության միջոցների առաջ կանգնած խնդիրներին:

ԿՈՊԵՆՀԱԳԵՆ

Հայաստանին հաջողվեց խուսափել «Լիսաբոնի» կրկնությունից

Կոպենհագենի ժողովը, որն այնքան մտահոգել էր մեր հասարակայնությանը, կայացավ ու... բարեհաջող ավարտ ունեցավ մեզ համար: Ի տարբերություն Լիսաբոնի, Կոպենհագենում ԵԱՀԿ նախագահողի հայտարարությունը Ղարաբաղի հակամարտության վերաբերյալ չեզոք էր, չնայած Դանիայի մայրաքաղաքում էլ Ադրբեջանը ջանք չխնայեց, որպեսզի ինչ-որ կերպ վերահաստատի լիսաբոնյան սկզբունքները եւ նույնիսկ ստիպի, որ Ղարաբաղի հարցով որոշում կայացվի: Սակայն Հայաստանի պատվիրակությանը հաջողվեց կանխել այդպիսի որոշման եւ ընդհանրապես Ղարաբաղին վերաբերող որեւէ բանաձեւի ընդունումը:

Հայաստանի արտգործնախարար Ալեքսանդր Արզումանյանն «Ազատություն» ռադիոկայանին այդ կապակցությամբ հայտնեց հետեւյալը. «Ինտենսիվ բանակցություններ էին վարվում եւ կար որոշման մի նախագիծ, որով Ադրբեջանը փորձում էր փաստաթղթում նախ ամրագրել լիսաբոնյան նախագահողի հայտարարության սկզբունքները, ապա նաեւ ամրագրել եռանախագահության առաջարկած խաղաղ կարգավորման նոր ծրագիրը, որը կամրագրեր նաեւ փուլային տարբերակը, որին, ինչպես հայտնի է, Ղարաբաղը համաձայնություն չի տվել: Մեր նպատակն էր թույլ չտալ, որ նախարարների խորհուրդը նման որոշում կայացնի: Ի վերջո, նոր բանակցություններից հետո (Ադրբեջանի կողմից) առաջարկվեց, որ ԵԱՀԿ գործող նախագահողը անի մի հայտարարություն, որը նույն ոգով պետք է լիներ, այսինքն ամրագրեր լիսաբոնյան սկզբունքները, ինչպես նաեւ կոչ աներ կողմերին որպես բանակցությունների հիմք ընդունել եռանախագահության առաջարկած ծրագիրը, որը հիմնված է հենց այդ փուլային տարբերակի վրա: Այնպես որ բանակցությունները շարունակվեցին մինչեւ վերջին պահը, մինչեւ հավաքի ավարտը եւ, ի վերջո, մենք եկանք այնպիսի համաձայնության, որ նախարարների խորհրդի կողմից որեւէ անդրադարձ, որեւէ արձանագրություն չլինի, եւ նախարարներն ընդամենը ի գիտություն ընդունեցին եռանախագահության ներկայացրած զեկույցը, որը ներկայացնում է նրանց կատարած գործունեությունն այս տարվա ընթացքում: Ինչպես հայտնի է, ԱԳՆ-ի հայտարարության մեջ մենք հստակ ասել էինք, որ Կոպենհագենը բանակցությունների փուլերից մեկն է, ընդամենը աշխատանքային մի փուլ, եւ մեր առջեւ խնդիր էր դրված, որ չընդունվի որեւէ որոշում, չլինի որեւէ հայտարարություն, որը կարող է խոչընդոտել խաղաղ գործընթացը: Մեր առջեւ դրված խնդիրը մենք համարում ենք կատարված, այնպես որ կարող եմ ասել, գոհ ենք մեր պատվիրակության աշխատանքից»:

Տես ♦ էջ 2

ԱՄՆ

Կոնգրեսականները պահանջում են, որ Թուրքիան վերացնի Հայաստանի շրջափակումը

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԱՄՆ Կոնգրեսի 23 անդամներ դեկտեմբերի 18-ին նամակով դիմել են նախագահ Քլինթոնին, որպեսզի նա ներգործի Թուրքիայի վրա՝ Հայաստանի շրջափակումը վերացնելու համար: Նամակը հանձնվել է Քլինթոնի եւ Թուրքիայի վարչապետ Մեսութ Յըլմազի հանդիպման նախօրյակին: Նամակի նախաձեռնողն է կոնգրեսական Ֆրենկ Փալլոնը: Նամակին իրենց աջակցությունն են հայտնել երկու կուսակցությունների ներկայացուցիչներ:

Նամակով դատապարտվում է Թուրքիայի թշնամական եւ սխալ քաղաքականությունը Հայաստանի Հանրապետության նկատմամբ: Նամակի հեղինակները պահանջել են, որ «Թուրքիան անհապաղ եւ առանց որեւէ նախապայմանի վերացնի շրջափակումը»: «Թուրքիայի կողմից Հայաստանի շրջափակումը խոչընդոտում է ԱՄՆ-ի եւ միջազգային մարդասիրական օգնության անցումը նրա տարածքով, ինչը ԱՄՆ օրենքի, մարդու իրավունքների, մարդասիրական օրենքների, ԵԱՀԿ-ի (որի անդամ է Թուրքիան), ինչպես նաեւ ՆԱՏՕ-ի խարտիայի խախտում է», նշել են նրանք:

«Հանդես գալով Թուրքիայի կողմից իրագործվող շրջափակումը վերացնելու օգտին, Միացյալ Նահանգները կառուցողական դեր կխաղա՝ օգնելով կոմունիկացիաների, տրանսպորտի, էներգետիկայի եւ առեւտրի զարգացմանը Արեւմուտք-Արեւելք առանցքի համար», ասվում է նամակում:

«Եթե տարածաշրջանի հակամարտությունները պետք է լուծվեն, ապա կարեւոր է, որ Թուրքիան քայլեր ձեռնարկի այս քայքայիչ շրջափակումը վերացնելու համար»:

Կոնգրեսականներն իրենց նամակում նշել են, որ Թուրքիան հրաժարվում է դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատել Հայաստանի հետ: Նրանք գրում են. «Հայաստանի կառավարությունը բազմիցս հայտարարել է, որ պատրաստ է առանց որեւէ նախապայմանի դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատել Թուրքիայի հետ: Թուրքիայի նկատմամբ Հայաստանի կառավարության խաղաղասիրական քաղաքականությունը պետք է հավանության արժանանա ԱՄՆ-ի վարչակազմի կողմից եւ համապատասխան արձագանք գտնի Թուրքիայում»:

Նամակը քննադատում է նախագահ Քլինթոնին մարդասիրական օգնության միջանցքի մասին օրենքը անուշադրության մատնելու համար, որը Կոնգրեսի կողմից ընդունվել է 1996 թվականին: Օրենքն արգելում է Միացյալ Նահանգներին օգնություն տրամադրել այն երկրներին, որոնք սահմանափակում են Միացյալ Նահանգների մարդասիրական օգնության փոխադրումը երրորդ երկիր: Նամակում ասվում է, որ օրենքից հրաժարվելը կարող է այն տպավորությունն ստեղծել, որ Հայաստանի շրջափակումն ընդունելի է ԱՄՆ-ի կառավարության կողմից:

«Մենք ակնկալում ենք, որ ԱՄՆ կառավարությունը լուրջ քայլեր կձեռնարկի Թուրքիայի կողմից մարդու իրավունքների կոպիտ խախտումների եւ, մասնավորապես, Հայաստանի անօրինական շրջափակման վերացման համար», ասել է Ամերիկայի հայկական համագումարի գործադիր տնօրեն Ռոս Վարդյանը:

Գեներալ Անդրեյ Նիկոլաեւը հրաժարական տվեց

ՄՈՍԿՎԱ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբերի 19-ին Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինն ընդունել է Ռուսաստանի դաշնային սահմանապահ ծառայության (ԴՍԾ) տնօրեն Անդրեյ Նիկոլաեւի հրաժարականը: Այս մասին հաղորդել է ռուսաստանյան Նովոստի գործակալությունը:

Ինչպես հաղորդել է ԴՍԾ մամլո ծառայության ղեկավար Ալեքսանդր Սուվորովը, հրաժարականի պատճառը եղել է Նիկոլաեւի սկզբունքային անհամաձայնությունը Ելցինի, որպես ռազմական ուժերի գլխավոր հրամանատարի հրամանին՝ ռուս-վրացական սահմանի Վերին Լարս վերահսկիչ անցակետի տեղափոխման վերաբերյալ:

ՌԴ նախագահի մամլո ծառայության հաղորդմամբ, Նիկոլաեւի հետագա գործունեության վերաբերյալ որոշում կընդունվի նրա՝ Ելցինի հետ ունենալիք հանդիպման ժամանակ:

ԴՍԾ տնօրենի պաշտոնակատար է նշանակվել գեներալ-գնդապետ Ալեքսանդր Տիմկոն: Գլխավոր շտաբի ակադեմիան ավարտելուց հետո Տիմկոն մի քանի տարի եղել է Կովկասյան սահմանապահ օկրուգի ղեկավարը: 1993 թ.-ից նշանակվել է ԴՍԾ տնօրենի առաջին տեղակալ եւ գլխավոր շտաբի ղեկավար:

«Թուրքիան պետք է ենթարկվի Եվրամիության կանոններին»

ԱՆԿԱՐԱ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ըստ Թուրքիայի TRT 1 հեռուստաալիքի հաղորդման, Հունաստանի վարչապետ Սիմիտիսը եւ արտգործնախարար Պանգալոսը հանդես են եկել Թուրքիային ուղղված կոչով՝ ընդունել երկխոսությունը Եվրամիության հետ: Հունաստանի վարչապետը հայտարարել է, որ Եվրամիությունը չի փակել իր դռները Թուրքիայի առջեւ. «Դուռը դեռեւս բաց է, Թուրքիան կարող է մասնակցել Եվրախորհրդակցությանը: Մենք դեմ չենք Թուրքիայի միանալուն Եվրամիության հետ, այլ, ընդհակառակը, պաշտպանում ենք դա: Բայց անհրաժեշտ է, որ Թուրքիան ենթարկվի Եվրամիության կանոններին»:

Դեռ վերջերս Թուրքիայի հասցեին հարձակումներով հանդես եկող արտգործնախարար Պանգալոսը նույնպես մեղմացրել է իր դիրքորոշումը: Հեռուստատեսության «Նեգա» ծրագրով Պանգալոսը հայտարարել է, թե Եվրամիության մեջ Թուրքիայի մուտք գործելը շատ ձեռնտու է Հունաստանին. «Թուրքիան չպետք է վախենա մեզանից: Եվրամիությանն անդամակցելը Թուրքիայի իրավունքն է: Սակայն մենք սպասում ենք, որ Թուրքիան կենթարկվի Եվրամիության կանոններին», հայտարարել է Պանգալոսը: Այնուհետեւ նա ասել է, որ Եվրամիությանը Թուրքիայի խիստ հակազդեցությունը սխալ վարքագիծ է, ինչպես նաեւ հայտարարել է, որ Թուրքիայի եւ Հյուսիսային Կիպրոսի միանալու ուղղությամբ ձեռնարկվելիք քայլը մեծ սխալ կլինի:

Սառնամանիքից Եվրոպայում 50-ից ավելի զոհ

ՖՐԱՆԿՖՈՒՐՏ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբերի 18-ի հաղորդումների համաձայն, վերահաս սառնամանիքն այս շաբաթվա ընթացքում Լեհաստանում, Գերմանիայում եւ Ռումինիայում ավելի քան 50 մարդու կյանք է խլել: Լեհաստանում ջերմաստիճանն իջել է մինչեւ մինուս 20 աստիճան, որի հետեւանքով անօթեւան կամ հարբած 24 մարդ է մահացել: Ռումինիայում, որտեղ ջերմաստիճանը նույնպես հասել է մինուս 20 աստիճանի, մահացել է առնվազն 23 մարդ: Կենտրոնական եւ Հարավային Գերմանիայում ջերմաստիճանի կտրուկ անկումից ճանապարհների սառցապատման հետեւանքով տեղի ունեցած վթարներից զոհվել է 7 մարդ, շատերը վնասվածքներ են ստացել:

ԳԱԶ

Կովկասյան խողովակաշարի տարբերակը երրորդն է եւ համարժեք է մյուս երկուսին

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր Երեւանում ընդունվեց «Հայռուսգազարդ» համատեղ ձեռնարկության կանոնադրությունը, ընտրվեց ձեռնարկության տնօրենների խորհուրդը եւ վարչությունը:

«Հայռուսգազարդ»-ի հիմնադիրներն են Ռուսաստանի «Գազպրոմը» եւ Հայաստանի կառավարությունը, նրանց է պատկանում ձեռնարկության 45-ական տոկոսանոց բաժնեմասերը, ինչպես նաեւ ITERA միջազգային էներգետիկ կորպորացիան, որին է պատկանում ձեռնարկության 10 տոկոսանոց բաժնեմասը:

Ինչպես դեկտեմբերի 19-ին կայացած կարճ ճեպազրույցում ասացին Հայաստանի էներգետիկայի նախարար Գագիկ Մարտիրոսյանը, Ռուսաստանի «Գազպրոմ» բաժնետիրական ընկերության եւ ITERA կորպորացիաների նախագահներ Ռեմ Վյախիրեւը եւ Իգոր Մակարովը, հունվարի 1-ից այդ կազմակերպությունը սկսելու է զբաղվել որոշակի ծրագրերի իրականացմամբ: Մասնավորապես նախատեսվում է, որ «Հայռուսգազարդը» զբաղվելու է դեպի Հայաստան գազի մատակարարման եւ իրացման, էլեկտրաէներգիայի արտադրության եւ իրացման, գազի խողովակների վերականգնման հարցերով, կան նաեւ մի շարք այլ դեպի Թուրքիա խողովակաշարի, Հայաստանում նոր ՋԷԿ-երի կառուցման ծրագրեր:

«Հայռուսգազարդի» կանոնադրական կապիտալը 271 մլն դոլար է, որը պետք է համալրվի առաջիկա 4 տարվա ընթացքում: Առաջին վճարը կանոնադրական կապիտալի մեջ արդեն արվել է. 5 մլն դոլար դրվել է «Արդշինբանկում» բացված հաշվին, դրանից 2,25-ական մլն դոլար ներդրել են Հայաստանի կառավարությունը եւ Ռուսաստանի «Գազպրոմը» եւ 500 հազար դոլար ITERA կորպորացիան:

Ինչպես տեղեկացրեց Գագիկ Մարտիրոսյանը, ենթադրվում է մինչեւ 2000 թ. ավելացնել գազի մատակարարումը Հայաստան, հասցնելով տարեկան 3,5 մլրդ խմ: Ներկայումս Հայաստանը ստանում է տարեկան 1,5 մլրդ խմ գազ: Առաջիկա երեք տարվա ընթացքում նախատեսվում է վերականգնել բնակչության գազամատակարարումը. 450 հազար բաժանորդից այժմ գազ ստանում են 32-33 հազար ընտանիքներ:

Ինչ վերաբերում է դեպի Թուրքիա ռուսական գազի փոխադրման համար Հայաստանով խողովակաշարի անցկացման հարցին, ապա Ռեմ Վյախիրեւի ասելով, այդ խողովակաշարի կառուցման կովկասյան տարբերակը 3-րդն է եւ «Ռուսգազարդը» այն մյուս երկու տարբերակներին համարժեք է համարում:

Ինքնաթիռի աղետ Ինդոնեզիայում

ՋԱԿԱՐՏԱ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբերի 19-ին Ինդոնեզիայի Սումատրա կղզու վրա տեղի է ունեցել օդային աղետ: Սինգապուրյան «Սիլք էր» ավիաընկերությանը պատկանող Բոինգ-737 ինքնաթիռն անհայտ պատճառներով վայր է ընկել թռիչքի ժամանակ: Ինքնաթիռում կային 104 մարդ՝ 97 ուղեւոր եւ անձնակազմի 7 անդամ: Ինքնաթիռը օդ էր բարձրացել Ջակարտայի օդանավակայանից եւ ուղեւորվում էր Սինգապուր: Աղետը տեղի է ունեցել թռիչքը սկսվելուց 50 րոպե անց:

Ալիեւը Կարսում՝ տարվա գործիչ

ԲԱՔՈՒ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Կարսի քաղաքապետարանը դեկտեմբերի 12-ի իր արտահերթ նիստում որոշում է ընդունել տարվա պետական [illegible] մրցանակը շնորհել Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւին: Այդ մասին քաղաքապետարանի նախագահը հաղորդել է Անկարայում Ադրբեջանի դեսպանությանը:

ԱԶԳ **տեղական**

ԿՈՊԵՆՀԱԳԵՆ

Հայաստանին հաջողվեց խուսափել «Լիսաբոնի» կրկնությունից

Սկիզբը էջ 1

Ուշագրավ է, որ Հայաստանի ԱԳՆ-ն Կոպենհագենում երեկ տարածեց մի հայտարարություն, որտեղ մասնավորապես ասված է հետեւյալը. «Քաջ տեղյակ լինելով, որ առ այսօր բանակցությունների վերսկսման հիմնական խոչընդոտը համանախագահների առաջարկած փուլային մոտեցումն է, որը մերժվում է Լեռնային Ղարաբաղի կողմից, Կոպենհագենում Հայաստանը հասավ այն բանին, որ որեւէ որոշման մեջ նման ընթացակարգ չամրագրվի»։

Ի դեպ, այժմ Կոպենհագենում գտնվող «Ազատություն» ռադիոկայանի հայկական ծառայության խմբագիր Հրայր Թամրազյանի վկայությամբ, արեւմտյան դիվանագետներն իրենց պատմել են հետաքրքիր մի մանրամասն. բանակցությունների ընթացքում Ռուսաստանը պաշտպանել է ադրբեջանական դիրքորոշումը, ցանկացել է, որ Ղարաբաղի վերաբերյալ ընդունվի Ադրբեջանի առաջարկածի նման մի որոշում եւ վերահաստատվեն լիսաբոնյան սկզբունքները, իսկ Միացյալ Նահանգները ու Ֆրանսիան ըստ էության պաշտպանել են Հայաստանին եւ ավելի պատրաստակամորեն են լսել Հայաստանի փաստարկները։ Եվ, ի վերջո, հենց նրանց աջակցությամբ է պայմանավորված, որ Ղարաբաղի վերաբերյալ Կոպենհագենում որեւէ հայտարարություն կամ բանաձեւ չի ընդունվել։ Մեր ընթերցողներին հետաքրքիր կլինի նաեւ իմանալ, որ Կոպենհագենի արտգործնախարարների հանդիպման ավարտից հետո կայացած մամլո ասուլիսում ԵԱՀԿ գործող նախագահ Նիլս Հելվեգ Պետերսենը հայտարարել է. «Հայերը եւ ադրբեջանցիները առաջընթացի են հասել Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման գործում»։

ԵԱՀԿ Կոպենհագենի ժողովը սակայն Ղարաբաղի համար չէր գումարվել։ Աշխարհի հանրությունը, ԵԱՀԿ անդամ 54 երկրներին մեկ այլ հարց էր հուզում. եվրոպայի անվտանգությունը 21-րդ դարում։ Երկու տարի տեւած բարդ բանակցությունների արդյունքում ԵԱՀԿ երկրների արտգործնախարարներին հաջողվեց համաձայնության գալ եվրոպական անվտանգության հիմունքների խարտիայի վերաբերյալ, որը կընդունվի ԵԱՀԿ հաջորդ գագաթնաժողովի ժամանակ։ Այդ գագաթնաժողովի անցկացման ժամկետը, սակայն, դեռ չի ճշտվել։ Կոպենհագենում ԵԱՀԿ ԱՄՆ-ի ներկայացուցիչ Բրաունը հայտնել է լրագրողներին, որ այդ փաստաթղթում պետք է որոշվեն եվրոպական անվտանգությունն ապահովող մարմինների միջեւ փոխհարաբերությունները եւ, ըստ նրա, մանրամասները ճշտելու համար դեռ մի քանի ամսվա համառ եւ դժվարին բանակցություններ են անհրաժեշտ։ Ըստ BBC-ի մեկնաբան Բարնեբի Մեյսոնի, դժվարությունն այն է, որ Ռուսաստանը պահանջում է, որպեսզի Եվրոպայում խաղաղության պահպանման, հակամարտությունների եւ ճգնաժամերի հարթման, եվրոպական անվտանգության ապահովման հարցում առաջնային դերը տրվի ԵԱՀԿ-ին եւ այն վեր դասվի ՆԱՏՕ-ից։ Սակայն Կոպենհագենում ընդունված փաստաթղթում նշվում է, որ չնայած ոչ մի կազմակերպության առաջնային դեր չի տրվելու, բայց բարձրացվելու է ԵԱՀԿ-ի դերն այնպիսի բնագավառներում, ինչպիսիք են հակամարտությունների կանխման եւ հարթման, ճգնաժամերի լուծման եւ ընտրությունների անցկացումը վերահսկելու բնագավառները։ Փաստաթղթում նշվում է, որ մյուս կազմակերպությունները առաջնային դեր պետք է ստանձնեն այն դեպքում, երբ անհրաժեշտ կլինի կիրառել լայնամասշտաբ զինված միջամտություն։

Մեկ այլ վիճելի հարցի համախոհության (կոնսենսուսի) կապակցությամբ, Բարնեբի Մեյսոնի վկայությամբ, փաստաթուղթը մի կողմից հաստատում է ԵԱՀԿ-ի այն սկզբունքը, ըստ որի որոշումները պետք է ընդունվեն միաձայն (դա են պահանջում Ռուսաստանն ու Հայաստանը), իսկ մյուս կողմից, չի բացառում, որ երբեմն կարող է անհրաժեշտություն ծագել, որպեսզի որոշումներն ընդունվեն նաեւ ԵԱՀԿ անդամ երկրներից մեկի առարկության դեպքում։ Դա ԱՄՆ-ի եւ Գերմանիայի ցանկությունն է։ Սակայն Հրայր Թամրազյանը հայտնեց, որ «կոնսենսուս մինուս մեկ» բանաձեւը Կոպենհագենում չի անցել եւ այսուհետեւ եւս ԵԱՀԿ-ն իր որոշումները կայացնելու է համախոհության սկզբունքով։

Միջազգային լրատվամիջոցներին հետեւեց
[illegible] ՏԵՐՅԱՆԸ

Եզրափակիչ հայտարարությունը Լեռնային Ղարաբաղի հարցի մասին

Եզրափակիչ նիստում նախագահողի հայտարարությունը Լեռնային Ղարաբաղի մասին հետեւյալ բովանդակությունն ունի.

Նախարարների խորհուրդը ստացել է Մինսկի կոնֆերանսի համանախագահների զեկույցը որպես առաջադիմություն Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման ուղղությամբ։

Գործող նախագահը ողջունում է համանախագահների ջանքերը եւ ամբողջովին միանում է հարցի վերաբերյալ նրանց զեկույցին։ Գործող նախագահը խնդրում է համանախագահներից շարունակել իրենց աշխատանքը եւ բոլոր կողմերից պահանջում անհապաղ վերսկսել բանակցությունները համանախագահների առաջարկների հիմքի վրա։

ԵՐԵՎԱՆ

Դատաիրավական բարեփոխումների քննարկումներ

Դեկտեմբերի 19-ին հրավիրված «Կլոր սեղանի» շուրջ «Ֆեմիդա» հասարակական կազմակերպությունը (Զուլիետա Ամիրխանյան) հերթական քննարկման նյութ էր դարձրել դատաիրավական բարեփոխումների հիմնախնդիրները։ Ներկա էին Ազգային ժողովի պատգամավոր, պետաիրավական հանձնաժողովի անդամ Արթուր Բաղդասարյանը, արդարադատության խորհրդի անդամ Ռոբերտ Ավագյանը, ՀՀ դատախազության աշխատակից Գեւորգ Դանիելյանը, դատապաշտպանների կոլեգիայի նախագահ Միշա Փիլիպոսյանը, հայտնի փաստաբան Ռուբեն Ռշտունին, ինչպես նաեւ լրատվամիջոցների ներկայացուցիչներ։

Բանավեճն սկսեց պրն Միշա Փիլիպոսյանը, հատկապես կարեւորելով փաստաբանական ծառայության կանոնակարգման, նրա կայացման խնդիրները։ Նա ներկայացրեց ՀՀ նախագահի հրամանագրով ստեղծված դատաիրավական բարեփոխումների պետական հանձնաժողովի աշխատանքային խմբի գործունեությունը այդ ուղղությամբ, ընդգծելով, թե խումբը «շատ մեծ աշխատանք է կատարել»։ Ըստ պրն Փիլիպոսյանի, ստեղծվել է օրենքի նախագիծ, փաստաբանների կոլեգիայում եւ այլուր կատարվել են դրա քննարկումները, արվել են բազմաթիվ լրացումներ, նախագիծը կառավարության կողմից օրենսդրական նախաձեռնության կարգով արդեն ներկայացվել է Ազգային ժողովի քննարկմանը։

Փաստաբան Ռուբեն Ռշտունին, հակադրվելով ասվածին, միանշանակ հայտարարեց, թե «ինչ վերաբերմունք եղել է փաստաբանների նկատմամբ մինչեւ այսօր, նույն վերաբերմունքը շարունակվում է նաեւ հիմա», «ուստի եթե նախագիծը նույնիսկ ընդունվի էլ՝ չի գործելու»։ Պրն Ռշտունին հատկապես դժգոհում էր, որ փաստաբանական ծառայության մասին օրենքի նախագծի մշակմանը մասնակցել է ընդամենը մեկ փաստաբան։

Արթուր Բաղդասարյանը առավել կարեւորում էր «անկախ ու արդյունավետ գործող դատական համակարգի ձեւավորումը», առանց որի «մեր երկրի ցանկացած զարգացում տանելու է քաղաքական փակուղի»։ Պրն Բաղդասարյանը համաձայնեց փաստաբան Ռշտունու դիտողությանը, ընդգծելով, թե իր կարծիքով «նախագիծը դեռեւս բավականին թերի է», բայց հուսով էր, որ վերջիվերջո կընդունվի «աշխատող օրենք»։ Այս առումով նա կարեւորում էր նաեւ ընդունվելիք օրենքների եւ օրենսգրքերի քարոզչությունը։

Ռոբերտ Ավագյանի մտահոգությունը նույնպես Հայաստանում անկախ դատական համակարգի ձեւավորման խնդիրն էր, ընդսմին նա դրա տակ հասկանում էր դատարանի վրա ճնշում գործադրելու անթույլատրելիությունը ոչ միայն գործադիր եւ օրենսդիր մարմինների, այլեւ ընդդիմադիր քաղաքական ուժերի կողմից, արդարադատության խնդիրը համարելով ճշմարտության բացահայտումը, եւ ոչ թե այս կամ այն կողմին ծառայելը։

Գեւորգ Դանիելյանի խոսքը առավելապես վերաբերում էր «ՀՀ դատախազության մասին» օրենքի դրույթներին։ Ցավոք, տեղեկատվական բնույթի այս հոդվածի շրջանակները հնարավորություն չեն տալիս ավելի լայնորեն ներկայացնելու կայացած քննարկումը, որը, ըստ իս, բավականին օգտակար էր արծարծված հրատապ հարցերի առումով։

[illegible]

ՀԱՄԱՌՈՏ

Վերսկսվեց սերտիֆիկատային սեփականաշնորհումը

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Երկու ամսվա ընդմիջումից հետո դեկտեմբերի 18-ին վերսկսվեց սեփականաշնորհման գործընթացը։ Այդ օրը ազատ բաժնեգրման դրված յոթ ձեռնարկություններից սեփականաշնորհվեցին վեցը, ընդսմին մի ձեռնարկության համար՝ Երեւանի թիվ մեկ տպարանի, հայտերի քանակը 28 տոկոսով գերազանցեց առաջարկված բաժնետոմսերի թիվը։ Այս գործընթացի վերսկսումը ուղեկցվել է սեփականաշնորհման հավաստագրերի (սերտիֆիկատների) գնի աճով։ Շաբաթվա սկզբում նրանց գնման գինը առաջին անգամ գերազանցեց 15 հազար դրամը, որը 500 դրամով ավելի է, քան անցյալ շաբաթ։ Մինչեւ դեկտեմբերի վերջը կկայանա 99 ձեռնարկության սեփականաշնորհումը, իսկ հունվարին՝ ավելի քան 200 ձեռնարկության։ Դեկտեմբերի 20-ին կկայանա հանրապետության տարբեր մարզերում գտնվող 60 փոքր օբյեկտների աճուրդային վաճառք։

Գրանցում ստացան նոր պարբերականներ եւ հասարակական կազմակերպություններ

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ ՀՀ արդարադատության նախարարության կոլեգիայի հերթական նիստում գրանցում ստացան «Խճանկար», «Համաշխարհային մամուլի համայնապատկեր», «Դե-յուրե, դե-ֆակտո», «Քաղաքամայր» շաբաթաթերթերի խմբագրությունները, «Մարիկ» հեռուստախմբագրությունը եւ մանկապատանեկան գեղարվեստական «Արծվիկ» հանդեսը։ Գրանցում ստացան նաեւ «Կաթուսայյա Սեւան» հիմնադրամ, «Գյուղատնտես» հայկական գյուղատնտեսական ակադեմիայի հիմնադրամ, Հայ համագործակցություն «Գորովանք» բարեգործական սոցիալ-կրթական կենտրոն, Գյումրիի մշակութային կենտրոն, Սիսիանի «Սիսական» մտավորականների միություն, Ֆրանսախոս երիտասարդների միություն, «Հարսնասար-2» հասարակական կազմակերպությունները։

Առանց զգուշացման անջատվել են երեք գործակալությունների հեռախոսները

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Դեկտեմբերի 19-ի վաղ առավոտյան Իսահակյան 28 հասցեում գտնվող շենքի բոլոր հեռախոսները լռեցին. շենքում տեղակայված երեք լրատվական գործակալությունները՝ Արմենպրեսի, «Սնարի» եւ «Նոյյան տապանի» աշխատանքները կաթվածահար եղան։ Երեւանի քաղաքային հեռախոսային ցանցի տնօրեն Գալուստ Վարոսյանը զարմանք հայտնեց, որ գործակալությունները հեռախոսներն անջատելու մասին նախօրոք չէին զգուշացվել։ Պարզվեց, որ անջատման պատճառը 52, 56 եւ 58 համարներով սկսվող հեռախոսացանցերի նոր՝ թվային կայաններին միացումն է։ Մայրաքաղաքում այս գործընթացը սկսվել է մեկ ամիս առաջ եւ 44 ու 48 կայաններում աշխատանքներն արդեն ավարտվել են։ Առաջիկայում քաղաքի կենտրոնական մասի բնակիչներն ու կազմակերպությունները եւս պետք է ամեն րոպե պատրաստ լինեն հեռախոսների անջատմանը։ Հեռախոսների ցանցեր փոխմիացնելու գործընթացը տեւում է մոտ 5 օր, սակայն պրն. Վարոսյանը բացառության կարգով խոստացավ, որ լրատվական գործակալությունների հեռախոսները կմիացվեն նույն օրը ժամը 18:30-ից հետո։

Մինչեւ 2000 թվականը Հայաստանում պոլիոմիելիտը իսպառ կվերացվի

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Դեկտեմբերի 22-ին Հայաստանում սկսվում է պոլիոմիելիտի դեմ բնակչության իմունացման հերթական փուլը։ Պատվաստումներ կարվեն Երեւանում, Արարատի, Արմավիրի, Լոռվա, Սյունիքի եւ Շիրակի մարզերում՝ 3 ամսականից մինչեւ 3 տարեկան 100 հազար երեխաների։ Պոլիոմիելիտի դեմ զանգվածային պայքարը Հայաստանում սկսվել է շատ տարիներ առաջ, եւ ահա արդեն երկու տարուց ավելի հանրապետությունում չի գրանցվել այդ ահավոր հիվանդության ոչ մի դեպք, ասաց իմունացման հանրապետական ծրագրի ղեկավար Մարգարիտա Բալասանյանը։ Բոլոր հիմքերը կան ենթադրելու, որ մինչեւ 2000 թվականը պոլիոմիելիտը հանրապետությունում իսպառ կվերացվի։

Քրեական օրագիր

Ինչպես տեղեկացանք ՆԳ եւ ԱԱ նախարարության հասարակական կապերի եւ լրատվական վարչությունից, դեկտեմբերի 18-ին Տիգրան Մեծի պողոտայի թիվ 31ա շենքի մոտ գտնվող ձայներիզների վաճառքի կետից երկու անհայտ անձ ֆիզիկական ուժի գործադրմամբ հափշտակել են ձայներիզներ եւ դիմել փախուստի։ Ձեռնարկված միջոցառումների շնորհիվ մի քանի ժամվա ընթացքում նշված կողոպուտը կատարելու կասկածանքով ձերբակալվել են 1951 թ.-ին ծնված Ա. Խ.-ն եւ 1947 թ.-ին ծնված Վ. Գ.-ն։ Երկուսն էլ՝ նախկինում տարբեր հանցագործությունների համար հինգ անգամ դատապարտված։

Նույն օրը ՆԳ եւ ԱԱ նախարարության կազմակերպված հանցագործության դեմ պայքարի գլխավոր վարչության աշխատակիցների կողմից բացահայտվել է խարդախության երկու դեպք։

Հանրապետությունում արձանագրվել է ճանապարհատրանսպորտային պատահարի վեց դեպք, որի հետեւանքով վեց մարդ ստացել է տարբեր աստիճանի մարմնական վնասվածքներ, իսկ մեկը՝ մահացել։

Դեկտեմբերի 18-ին, ժամը 18:30-ին անհայտ ավտոմեքենայի վարորդը Հ. Ներսիսյան փողոցի 3-րդ շենքի դիմաց վրաերթի է ենթարկել 1987 թ.-ին ծնված Ա. Հ.-ին, որը ստացած մարմնական վնասվածքներից հիվանդանոցում մահացել է։ Միջոցներ են ձեռնարկվում ավտոմեքենայի մակնիշը եւ վարորդի ինքնությունը ճշտելու ուղղությամբ։ Ականատեսները կարող են դիմել մոտակա ՆԳ բաժին։

1996-97 թթ.-ի ընթացքում ՆԳ եւ ԱԱ նախարարության եւ մաքսային վարչության աշխատակիցների համագործակցության արդյունքում՝ տարբեր քաղաքացիների կողմից ՀՀ-ից մաքսանենգ ճանապարհով դուրս բերելիս առգրավվել է 294, 36 կարատ ադամանդ, մոտ 24 հազար տարբեր չափերի բանկարժեք քարեր, 600 գրամ պլատին, 4,5 կիլոգրամ ոսկյա զարդեր։ Ընդհանուր 120 մլն դրամ արժողությամբ այդ իրերը հանձնվել են ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության պետական գանձարան։ Իսկ օրերս ՆԳ եւ ԱԱ նախարարությունը մշակույթի նախարարության տնօրինությանը հանձնեց մի քանի տասնյակ գորգեր եւ կարպետներ, որոնք մաքսանենգ ճանապարհով ՀՀ-ից դուրս բերելիս՝ առգրավվել էին երեք քաղաքացիներից։

ԱՐԱՔՍ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության [illegible] տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրինություն / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը
«Ազգ» թերթի
Ցրումը «Ազգին» պատկանում է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia 375010

ԱՊՀ

Ընթացիկ

Դեկտեմբերի 12-ին իր մասին ազդարարեց Հայաստանի անկախ արհմիությունների դաշնությունը։ Այստեղ ընդգրկվել են զանգվածային լրատվամիջոցների, ինովացիոն եւ փոքր ձեռնարկությունների, հրատարակիչների, պոլիգրաֆիական ձեռնարկությունների եւ գրքի առեւտրի, ռիելտորների, ստեղծագործների։

Առավել կարեւորների շարքում է աշխատատեղերի ստեղծման խնդիրը։ Հայաստանում այսօր աշխատուժն ամենաէժան բանն է։ Գոյություն ունի այն գործի դնելու 2 տարբերակ։ Արտահանել, որ դաշնությունը քաղաքականապես չի խրախուսում, եւ օգտագործել տեղում։ Անհրաժեշտ է

համակարգ բեկադրում է իր արհմիութենական շարժումը։ Հիմնադիրների շարքում մեր հետաքրքրությունը բնականաբար բեւեռվեց զանգվածային լրատվության միջոցների աշխատողների արհմիության հանրապետական կոմիտեին, որ նախագահում է մեր ոլորտում ոչ անհայտ Լեւոն Ազրոյանը։ Դաշնության համագումարից ըն-

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Արհմիության էությունը հակակշիռ լինելն է

ծական խմբերի եւ համերգասրահների աշխատողների շուրջ 6 արհմիություններ։ Առհասարակ մեր ժամանակներում, ի թիվս այլ գաղափարների, տեղի է ունենում արհմիութենական շարժման վարկի արժեզրկում։ Հենց իրենց գոյությունը քարշ տվող կազմակերպությունները, որ շարունակում են հանգրվանել Միությունների տանը, առաջվա պես հայացքը հառել են վերեւ։ Եվ, բնականաբար, ի զորու չեն իրականացնելու հետսոցիալիստական կամ պարզապես միջազգային արհմիութենական շարժման խնդիրները, որի հիմքում դաշինքն է, հակադրությունը։ Արհմիութենական շարժումը ուժեղի դիրք է ենթադրում, իսկ ներկայիս կազմավորումների գործունեությունը խիստ զգուշավոր է, «սահմանադրական»։ Ի՞նչ արժե, սակայն, նման գործելակերպը մի երկրում, ուր ժողովրդավարությունը հեռու է ճշմարիտ կայացած լինելուց։ Նորաստեղծ դաշնության հիմնադիրներն էլ, ի դեպ, արհմիութենական աշխատանքի տասնյակ տարիների փորձ ունեն ու իրենք բնութագրում են դրական տեսանկյունից լինելով այն էլերից, որ ուսանել են համամիութենական բարձրագույն արհմիութենական հաստատություններում, կուսակցական գաղափարախոսությունից անկախ սովորել են աշխատել մարդկանց հետ, ճեղքել լինել նրանց։ Ու կարծում են, որ երբ առաջարկ են եկել նոր մտածելակերպով, ուրեմն պիտի աշխատեն նոր ձեւով։ Որքա՞ն կհաջողվի արհմիութենական դաշնությանը պաշտպանել գործավորների շահերը, երբ նրանց հիմնադիրների թվում նաեւ գործատուներ կան։ Նրանց մեկնած օրենքի նախագիծն ի վիճակի՞ է ամբողջությամբ արտահայտելու այս բեւեռ շահերը, թե՞ սողանցքներ կլինեն։ Ամեն դեպքում առաջնահերթ ծրագրերը թողնում են այն տպավորությունը, որ խնդիրները հիմնովին լուծելու փորձեր են արվում։ Ի դեպ, հաջողությունը լիարժեք դարձնելու համար դաշինքը միաբանության կոչ է հղել հանրապետության բոլոր քաղաքական կուսակցություններին եւ կազմակերպություններին։ Այդ թվում պատրաստ են եզրեր գտնել նաեւ արհմիութենական հին կառույցների

ստանալ սոցիալական, տնտեսական պատվերներ։ Դաշնությունը կանխում է փորձ անել ԱՊՀ երկրների շրջանակում գործի դնել եվրամիության երկրների համար ընդունված տարբերակը։ Ըստ դրա, անդամակցող յուրաքանչյուր երկիր առաջին հերթին իր քաղաքացիներին ապահովելուց հետո պետք է ապահովի եվրամիության քաղաքացիներին, ապա միայն մյուսներին։ Այլապես, գնալով խստանում են իրավիճակի տխուր գույները, երբ Հայաստանից դուրս գործող եւ ըստ էության այստեղ 2-3 ընտանիքներ կերակրողներին մերժում են անգամ տարրական բժշկական օգնությունը։ Դրա փոխարեն Ռուսաստանի Դաշնությունում ավելանում են Թուրքիայի գործավորները, որոնց հետ համապատասխան պայմանագրեր են կնքված։ Անկախ պետությունների համագործակցությունն իրական դարձնելու համար պետք է գործի դնել նաեւ վերոհիշյալ մեխանիզմը։ Դրանում շահագրգիռ են եւ Ադրբեջանը եւ Մոլդովան եւ Ղազախստանը։ Այս երկրների անկախ արհմիություններից կազմավորված ԱՊՀ դաշնությունը հանդես է եկել հայտարարությամբ, ուր խոսվում է բնորոշ հիմնախնդիրների շուրջ ջանքերի համախմբման մասին։ Դրանց շարքում են կենսաթոշակային ապահովության, մարդկային արժանապատվությունը տրորող գործազրկության հարցերը, աշխատանքի պաշտպանության ցածր մակարդակը, որ հաճախ ավելի վնասվածքների, երբեմն մահվան է հանգեցնում, սոցիալ-մշակութային հաստատությունների սեփականաշնորհումն ու վերապրոֆիլավորումը, որ բերում է հոգեւորի աստիճանական անկման, զրկում մարդկանց բուժվելու, հանգստանալու հնարավորությունից։ Հայաստանի դաշնությունը մտահոգ է նաեւ հարկային համակարգի բարելավման խնդիրներով։ Մեզ մոտ մեկ աշխատողի դիմաց 30 հարկահավաք կա, որը ամրապնդում է ստվերային տնտեսությունը, քողարկում եկամուտները։

Նորաստեղծ կառույցում ենթադրում են, որ յուրաքանչյուր ժողովուրդ, յուրաքանչյուր պետական

դամենը 2 օր առաջ, մարդու իրավունքների պաշտպանությանը նվիրված ՄԱԿ-ի տեղեկատվության բաժնի հրավիրած հանդիպման ժամանակ, խոսելով լրագրողների եւ լրատվամիջոցների նկատմամբ բռնարարքների մասին, առաջ քաշվեց մասնագիտական արհմիություն ունենալու հարցը։ Պրն Ազրոյանը, ողջունելով ԶԼՄ-ների նախաձեռնական գործադուլը, ափսոսանք հայտնեց, որ այդ պահին իրավաբանական անձի կարգավիճակից զուրկ լինելով անկարող են եղել մասնակցելու։ Հուլիսի 18-ի հիմնադիր կոնֆերանսից հետո երկար ժամանակ արդարադատության նախարարությունում ճանաչում չէին տալիս։ Սակայն իրենք պատրաստ են գլխավորել երկրորդ փուլը։ Պետք է լսելի դարձնել իրենց ձայնը։ Առաջնահերթ հարցերի շարքում կառավարությանը հանձնելն է՝ ազատել խմբագրություններին ավելացված արժեքի հարկից։ Նմանապես նրանց միջից տրամադրել այն տարածքները, որ զբաղեցրել են տարիներ շարունակ։ Այդպիսի խոստում տվել էր դեռ վարչապետ Արմեն Սարգսյանը։ Բայց մամուլի շենքում խմբագրությունների կենտրոնի կարգավիճակով պահելը ձեռնտու է իշխանություններին, եւ նրանց բերանը գոցելու տարբերակ է։ «Մեզ մեղադրում են տեղեկատվական պատերազմը տանուլ տալու հարցում։ Եվ իսկապես մենք տանուլ ենք տվել առաջին օրից։ Հ. Ալիեւը նախագահ դառնալով հաջորդ օրն իսկ հանդիպեց լրագրողներին, տեղեկացավ նրանց հոգսերին։ Այդուհետեւ այդ երկրի բոլոր լրագրողներն ունեն անվճար երթեւեկության իրավունք։ Թուրք ներդրողները պատրաստ են այն խմբագրություններին հատկացնել ձեռքբերած արժեքով։ Դա շատ մեծ աջակցություն է։ Մինչդեռ հենց «Ազգի» խմբագիրը բազմիցս բարձրացրել է Հայմամուլի հետ հարաբերությունների հարցը։ Եվ ոչինչ»։

Իսկ դաշնության նախագահ Վահագն Կարապետյանն առաջարկեց պահանջների չբավարարման դեպքում գործադուլը շարունակել չհրապարակելով ոչինչ կառավարության աշխատանքների մասին։

ՍՆՈՒՐ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

ԱՅԺ

Վանաձորը համագործակցության կապեր է հաստատում Թբիլիսիի հետ

Վանաձորի քաղաքապետ Ա. Հարությունյանը, քաղաքապետարանի մշակույթի բաժնի վարիչ Հ. Սարգսյանը, երիտասարդական կենտրոնի տնօրեն Հ. Երիցյանը, կենտրոնի «Գոհար» մանկական պարային համույթը եղան Թբիլիսիում, հանդիպեցին հայ համայնքի հետ։ Պետրոս Ադամյանի անվան հայկական պետական դրամատիկական թատրոնում հյուրերին ընդունեց գեղարվեստական ղեկավար Արմեն Բայանդուրյանը, տնօրեն Եմմա Թադեւոսյանը, վիրահայ մշակութային բարեգործական կենտրոնի նախագահ, Վրաստանի խորհրդարանի պատգամավոր Հենրիկ Մուրադյանը, այլ գործիչներ։ Թատրոնում տեղի ունեցավ համատեղ բարեգործական համերգ, որին մասնակցեցին Վրաստանի ՀՄԸ-ին կից «Հայկ» ժողովրդական երգի-պարի համույթը եւ Վանաձորի «Գոհարը»։

Հյուրերին ընդունեց նաեւ Վրաստանում ՀՀ դեսպան Լեւոն Խաչատրյանը։ Հաջորդ հանդիպումը Թբիլիսիի ամենահայաշատ Իսանի շրջանի վարչությունում էր։ Շրջանի ղեկավար Դավիթ Նոմադյանը եւ Վանաձորի քաղաքապետ Անդրանիկ Հարությունյանը կնքեցին պայմանագիր մշակույթի, կրթության, էկոնոմիկայի, սոցիալական բնագավառներում համագործակցելու մասին։

ՍԱՄՎԵԼ ՄԻՆԱՍՅԱՆ,
Վանաձոր

ՀԱՄԱՌՈՏ

Լեզվաբան Գեւորգ Ջահուկյանը՝ «Տարվա միջազգային մարդ»

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Քեմբրիջի (Անգլիա) Միջազգային կենսագրական կենտրոնը 1997 թթ. համար «Տարվա միջազգային մարդ» է ճանաչել հայ ականավոր լեզվաբան, Հրաչյա Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտի տնօրեն, ակադեմիկոս Գեւորգ Ջահուկյանին։ Կենտրոնի տնօրեն Նիկոլաս Լոն Գեւորգ Ջահուկյանին գրում է. «Այս հեղինակավոր մրցանակը հանձնվում է միայն սակավաթիվ անվանի անհատների, որոնց նվաճումները եւ առաջնայնությունը աչքի են ընկնում միջազգային հանրության շրջանում։ Ես այս տարի հաճույք եմ ունեցել նախագահելու ընտրական կոմիտեները, ծանոթանալով տասնյակ հազարավոր կենսագրությունների, որոնցից միայն մի քանիսն են արժանանում այդ եզակի պատվին։ ...Դուք կարող եք հպարտությամբ հայտարարել Ձեր անվանումը՝ Տարվա միջազգային մարդ»։

Հայոց ցեղասպանություն. Իվ Թերնոնի դասախոսությունները Լիոնում

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ «Յառաջ» թերթը տեղեկացնում է, որ Լիոնում գործող ֆրանսիական «Մարդու իրավունքների ամբիոն» կազմակերպությունը (վարիչն է քաղաքապետի կցորդ, իրավաբան Ժան-Մարի Շանոնը) անցկացրել է դասախոսությունների շարք հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ։ Այդ նպատակով Փարիզից հրավիրվել է հայտնի պատմաբան Իվ Թերնոնը, որը երբեք համալսարաններում հանդես գալուց հետո դասախոսել է նաեւ էքոլ Նորմալի սրահում։ Դոկտոր Թերնոնը միաժամանակ հանդես է եկել տեղի հեռուստատեսության ծրագրերից մեկով, նշելով, որ բոլոր դեկավարները լավ գիտեն, որ եղածը ցեղասպանություն էր, բայց կառավարությունը ավելի քան ութսուն տարի պնդում է, թե այդպես չէ։ Չեն էլ ուզում ընդունել, հակառակ դեպքում պարզ կդառնա, որ ութսուն տարի ստում են։ Հաղորդմանը մասնակից հրեա փաստաբան Ժակոտովիչը ափսոսանք է հայտնել, որ ընդունվում է հրեական ցեղասպանությունը, իսկ դրանից առաջ եղած հայկականը՝ ժխտվում։ Լիոնի բուրք հյուպատոսը նամակ է ուղարկել հեռուստահաղորդման վերաբերյալ, որը սակայն անհետեւանք է մնացել։ Լիոնի քաղաքապետարանը Իվ Թերնոնի պատվին ընդունելություն է կազմակերպել։

Պետրոս Թերզյան. Ես հույսեր եմ կապում հայկական հիմնադրամի հետ

Նոյեմբերի 19-ին Ֆրանսիայի Ռոման քաղաքում տեղի ունեցավ Ֆրանսիայի հայկական հիմնադրամի ընդհանուր ժողովը։ Ստորեւ կրճատումներով քաղվածաբար ներկայացնում ենք «Աշխարհ» թերթի թղթակցի հարցազրույցը հիմնադրամի նախագահ Պետրոս Թերզյանի հետ։

– Հիմնադրամը բոլորեց իր գործունեության չորս տարին, որոնց ընթացքում հավաքվել է 18 մլն ֆրանկ։ Կարո՞ղ եք համարել, որ նա հասել է իր նպատակին։

– Երբ առանց մտածելու պատասխանենք, ապա վաղն եւեթ պիտի դադարեցնենք մեր գործունեությունը։ Մինչդեռ հակառակը. Ռոմանում գումարված ընդհանուր ժողովը որոշեց ... անցկացնել աննախադեպ մի միջոցառում, որը կընդգրկի ոչ միայն ֆրանսահայ համայնքը, այլեւ Ֆրանսիայի ավելի քան 30000 քաղաքապետարանները՝ պետական գոտու վերականգնողական աշխատանքներին նոր թափ հաղորդելու համար։ Այս անգամ մեծ դեր պիտի խաղա ֆրանսահայության եւ իրենց հասարակության, իրենց երկրի միջեւ գոյություն ունեցող համերաշխությունը։

Չորս տարվա ընթացքում մենք կարողացանք ստեղծել մի կազմակերպություն, որն ամենալայն ներկայացուցչական ցանցն ունի Ֆրանսիայում։ Դա նախեւառաջ մեր եկեղեցիներն են եւ շուրջ 30 քաղաքներում տեղադրված մեր գրասենյակները։ Եվ ամենակարեւորը, մենք կարողացանք ձեռք բերել մեր նվիրատուների վստահությունը հաշիվների հստակության եւ հաճախ անցկացվող աուդիտների շնորհիվ։

– 1996-97 թթ. արձանագրվեց 5070000 ֆրանկ նվիրատվություն։ Այս ցուցանիշը 16 տոկոսով զիջում է նախորդ տարիների ցուցանիշներին։

– 1996-97-ի նվազումը նախորդ տարիների անցից հետո կապված է 1997-ի գարնանը Ազգային ժողովի լուծարման եւ վաղաժամկետ ընտրությունների կազմակերպման հետ, որոնց հետեւանքով մենք ստիպված եղանք հետաձգել դրամահավաքի առաջին փուլը։ Սակայն ես համոզված եմ, որ եկող տարի թիվը կրկին կաճի։

– Դուք սկզբնապես տրամադրված էիք ֆինանսավորելու 55 մլն ֆրանկ արժողությամբ Իրան-Հայաստան գազատարի կառուցումը։ Ցայսօր հավաքվել է 18 մլն ֆրանկ եւ 300000-անոց համայնքում մեր նվիրատուները ընդամենը 3261 հոգի են։ Այս տվյալները մեզ չե՞ն ստիպում վերանայել նախնական ծրագրերը։

– Իրան-Հայաստան գազատարը մնում է մեր հիմնական նպատակը, եւ մենք շարունակում ենք մեր բաժնի հավաքը, քանի որ էներգետիկայի խնդիրը Հայաստանի անկախության գրավականներից մեկն է։ Վերջերս ես հանդիպեցի Հայաստանի էներգետիկայի նախարարին, որը եւս մեկ անգամ հաստատեց գազատարը կառուցելու որոշումը։ Ինչ վերաբերում է հարցի երկրորդ կեսին, այստեղ անհրաժեշտ է որոշ ճշգրտումներ մտցնել։ Մեր նվիրատուների թիվը անկասկած 3261-ից ավելի է։ Նախ նվիրատվությունը կատարվում է ոչ թե առանձին անձանց անունից, այլ ընտանիքների, ուստի թիվը կարելի է բազմապատկել 3-4 անգամ։ Ռոմանում, օրինակ, մոտավորապես 40 ընտանիք ամենամսյա պահումներով հավաքում է մի գումար, որը մեզ է ներկայացվում մեկ չեկի տեսքով։ Նույն կերպ են վարվում ֆրանսահայ համայնքներից շատերը։

Տոկոսային հարաբերությամբ մեր մասնակցությունն ավելի է, քան այլ ֆրանսահայ ասոցիացիաներինը։ Բայց երբ համեմատելու լինենք ֆրանսահայ եւ ամերիկահայ համայնքները, մենք ակնհայտորեն զիջում ենք։ Դա կապված է նրա հետ, որ ամերիկացի նվիրատուն օգտվում է լայն հարկային զեղչերից։

– Հիմնադրամի հաշիվներին բնորոշ է օրինակելի հստակություն, նա քանիցս ապացուցել է իր արդյունավետությունը։ Ինչո՞վ ուրեմն բացատրել սփյուռքահայերի պասիվացումը, որը նշեց նույնիսկ նախագահ Տեր-Պետրոսյանը երեւանյան համաժողովում։

– Թույլ տվեք ճշգրտել մի քանի թերթերի հաղորդած ինֆորմացիան։ Երեւանյան համաժողովում նախագահն իր մտավախությունն արտահայտեց սփյուռքի աճող անտարբերության առիթով։ Մեկ ուրիշ մասնակից ասաց, թե «ամաչում է» իր շրջանի պասիվ մասնակցության համար։ Սակայն վերջերս նախագահն ասաց, որ բարձր է գնահատում սփյուռքի օգնությունը։ Օրինակ, 5-ամյա գործունեության ընթացքում հիմնադրամները միասին հավաքել են 53 մլն դոլար եւ իրագործել 150 կառույց, դպրոցներից սկսած մինչեւ ճանապարհաշինություն...

Ես անձամբ ընդունում եմ նախագահի մտավախությունը եւ գտնում, որ Հայաստանը պիտի փոխի սփյուռքի հետ հարաբերությունների ստրատեգիան։

Պատրաստեց Ի. ՍԻՄՈՆՅԱՆ

«Բարոյականությունը կորցրինք ֆիզիկականը փրկելու համար»

Ավետիք Իսահակյանի անտիպ գրառումներից

Իսահակյանի այս անտիպ գրառումները քաղված են Չարենցի անվան գրականության եւ արվեստի թանգարանում պահվող գրողի արխիվից։ Ծոցատետրային գրառումներն արված են 1948-ին՝ Սիսիան, Գորիս, Ղարաբաղ ճամփորդության ժամանակ։ Հայտնի է, որ Իսահակյանն իր ողջ կյանքում ծոցատետրից չի բաժանվել։ Խոհերը, մտքերը, ամենանվիրական զգացմունքներն ու իրեն տանջող ցավը բանաստեղծը վստահել է իր անբաժան ընկերոջը՝ ծոցատետրին։ Իսահակյանի ծոցատետրային գրառումներում համարյա թե չենք հանդիպում անձնական, ինտիմ ապրումների, դրանք խոհեր են, ապրումներ հայ ժողովրդի, հայկական հարցի, աշխարհի ու մարդկության ճակատագրի շուրջ։ Ցավոք, ծոցատետրերի մեծ մասը խորհրդային տարիներին մնաց անտիպ։ Հակառակ դրան, խորհրդային վարչակարգի պրոպագանդիստական մեքենան առիթը բաց չէր թողնում խորհրդային Միության կամ խորհրդային Հայաստանի մասին Իսահակյանի այս կամ այն դրական կարծիքը բազմացնելու եւ հատկապես սփյուռքում տարածելու։ Մեծապես այս պատճառով էլ Իսահակյանի գրողական կենսակերպին դրոշմվեց «հարմարվողականության» եւ «հաշտվողականության» կնիքը։ Կարծում ենք, որ միայն անտիպ ժառանգության հրատարակումը թույլ կտա հասկանալու մեծ գրողի ողբերգությունը։

Գրականության եւ արվեստի թանգարանի գիտաշխատող

ՄԱՐԻՆԵ ՏԱՐՈՅԱՆ

Ղարաբաղը բացարձակ կտրված է Հայաստանից ոչ թերթ, ոչ գիրք։ Դասագրքեր չունեն հայերեն։ Բաքուն չեն տալիս հայ դասագրքեր, նույնիսկ մայրենի լեզվի։

Սա անհոգության արդյունք է թե սիստեմ, քաղաքականություն։

Խեղճ ղարաբաղցիք կարծում են թե իրենք ապրում են թուրք պետական հողերի վրա, ոչ թե ընդհանուրի։ Խավար երկիր հլու, իշացած։

- Եզրակացություն, ընդհանրացում՝ այլասերում, ռուսացում։

- Մեծ մարդ նշանակում է ճանապարհ ցույց տվող, ոչ միայն այդ, մեծ մարդ կնշանակի նաեւ ճանապարհ։

- Նույնպես, որ մի տեղ տանում է, հասցնում է...

Լեռնային Ղարաբաղի ավտոնոմիան բացարձակ սուտ բան է, նա Բաքուին ենթարկված մի բան է։ Ադրբեջանն է իշխում ամեն բանի մեջ։

Ստեփանակերտ ոչ մի հայ գիրք չի տրվում։

Մի ողորմելի թերթ։

Տեղական երիտասարդները վառվում են, ուզում են արտահայտվել, ոչ մի հնար չկա։

Մի երիտասարդ ասավ- «ամբիոն չունենք»։

Ընդհանրացումներից մեկն էլ, որ վայ թե մի կնոջ, հայ ղարաբաղցի կնոջ հարցնես, թե ո՞նց ես, սկսում է լաց լինել եւ ասել իր կորուստների մասին։

Ղարաբաղում տուն չկա, որ պատերազմի մեջ զոհ տված չլինի, գոնե մի մարդ։ Մայրեր կան երեք-չորս տղա են կորցրել, եղբայր են կորցրել։ Թող որ ներքին հայ-թուրքական կռիվները։ Ուղղակի քանդել են հայ ժողովրդին, քանդել են...

Կորած ժողովուրդ, ինչպես Մառն է ասել։

Օրենք է, որ երբ թուրքը հանդիպի հային՝ պիտի սպանի։ Օրենք է՝ թուրքը հային պիտի սպանի։ Մեր ճակատագիրը չի փոխված։ Փոխողը ռուսը պիտի լինի, նա էլ բացարձակ անտարբեր է այդ խնդրում, նա մտածում է միայն հային շահագործել, ծառայեցնել իր նպատակներին։

- Ղարաբաղում ռուսաց լեզուն նվիրագործված է։ Կառավարությունը ժողովներում, միտինգներում, հանդեսներում ռուսերեն է խոսում։ Նախկին քարտուղարը՝ ռայկոմի, Մանուկյան, բոլորի հետ ռուսերեն էր խոսում (գիտցող-չգիտցողի հետ), ականջները ձեռքերով ծածկում էր, ով որ հայերեն էր խոսում։

- Կիրովաբաղ կորած հայություն, աչքից ընկած հայկական քաղաքամաս։

- Ստեփանակերտ հլու-հպատակ, ձեւական ավտոնոմիա, ֆիկցիա իրավազուրկ գրեթե, ինքնավար չի բնավ, ամեն բանի մեջ, ամենաչնչին բանի մեջ ենթարկվող Բաքուին այլասերվող։

- Մի խոսքով՝ թրքությունը մեզ հաղթեց շնորհիվ սոցիալիզմի։

Ես՝ ուրիշ, նա՝ ուրիշ։

Իմ ջուրը ուրիշ ակունք ունի։

Նրանք՝ ուրիշ։ Միրանանք էլ՝ չենք խառնվի իրար հետ։ Հայ, վրացի, թուրք՝ տարբեր են, սոցիալիզմը չի կարող նրանց միացնել։ Նա կարող է նրանց ոչնչացնելով միացնել։

Բաղիրովը շատ լավ մարդ է, նա եթե չլիներ, ադրբեջանցիները մեզ կուտեին, բայց եւ այնպես՝ կրակը իր քաղաքի տակն է քաշում։

Տաթեւը, Խնձորեսկը իմ երեւակայությունից նվազ դուրս եկավ իրականության մեջ, բայց Շուշին գլխեց անցավ իմ երեւակայությունը եւ ամեն տեսակ երեւակայությունները։

Խնձորեսկ՝ աղքատ, չափազանց մերկ, աղտոտ, գնդտիների մեջ, վշտի, սեւացած, չորացած կանայք, երեխաներ կարծես (անընթեռնելի) ժողովուրդ եմ տեսնում, Աֆրիկայի սեւամորթների, հոտենտոտների զարհուրելի խմբեր...

Վայ ես ձեր տիրոջ, ես ձեր պետերի հերն անիծեմ, էս ինչ օրի եք ձգել հայ ժողովրդին, ով թուրք, ով անգլիացի, ով գերմանացի, ով ֆրանսիացի եւ ով ռուս...

- Վայ էն տանը, որ տան պստիկը միշտ կառավարի։

Վայ էն քաղաքին, որ թագավորը մանուկ է։

- Վայ քեզ, քաղաք, որ թագավորդ մանուկ է։

- Վայ քեզ, տուն, որ քո պստիկն է կառավարում։

- Բոլորովին հակառակ արդյունք տվեց քարոզը, ժողովրդին համոզելը սով, բռնություն, մահ։

- Հուսահատված ժողովուրդ, խեղճ ... կի չի էլ ուզում դեպի տունը ճամփա ընել, սողալով է տուն մտնում-Խնձորեսկ։

Զարհուրելի... Զարաշահված, Աստծուց, մարդկանց աչքից ընկած մարդիկ՝ հայեր...

Սուկին սին, մամածաղիկի, քյոփակ օղլի։

- Հայ ժողովուրդը այլասերվեց, անմարդկային պայմանների մեջ տմարդացավ, անասնացավ, կորցրեց մորալ, պատիվ, ազնվություն, ընտանեկան, ազգային տրադիցիաներ։ Աղքատությունը դարձրեց մարդկանց էգոիստ, դաժան։ Որդիները մայրերին չեն պահում, դուրս են անում տներից (Մովսիսյան Ավոն, Խոնյեցյան Մկրտիչի տղաները իրենց մորը դուրս են արել)։ Ազնիվ խիղճ չկա, խոստում չեն կատարում, դարձել են մատնիչ, դավաճան, նենգ, ստոր, խորամանկ.- եւ այս ամենը ապրուստի համար։

Բարոյականը կորցրինք ֆիզիկականը փրկելու համար։

«Աղանդավորական շարժումը մարդորսության բնույթ է կրում»

Նախանցյալ շաբաթ Միացյալ Նահանգներում կայացավ Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության կենտրոնական վարչության ընդհանուր ժողովը, որին մասնակցում էր նաեւ Հայաստանի Արարատյան հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ Գարեգին սրբազանը, որ մաս է կազմում այդ վարչությանը։ Վերջինիս հանդիպեցինք հետդարձին Ամստերդամի Սխիպհոլ օդանավակայանում եւ կարճատեւ հարցազրույց ունեցանք ժողովի եւ Հայաստանում տիրող աղանդավորական խմբավորումների վերաբերյալ։ Ինչպես գիտեք, Արարատյան թեմի մի շարք ծրագրեր հովանավորվում են ՀԲԸՄ-ի կողմից։ Համաժողովում քննարկվել են 1998-ի գործունեության ծրագրերը, կատարվել է դրանց հետ առնչվող համապատասխան խնդիրների ճշտումը։ Միության ներկայիս առաջնային խնդիրը Հայաստանի տնտեսության, կրթական եւ մշակութային կյանքի զարգացումն է եւ համաժողովում միության կողմից հաստատվել, այսուհետեւ շարունակվելու է առաջիկա եւ հաջորդ տարիների ծրագրերի հովանավորումն ու դրանց հնարավորինս ընդլայնումը։

- Սրբազան, ինչպե՞ս եք վերաբերվում Հայաստանում օրեցօր արմատավորվող այլեւայլ կրոնական, կամ ավելի ճիշտ՝ աղանդավորական խմբավորումներին։

- Միանշանակ բացասական։ Սակայն խղճի ազատության օրենքի շրջանակներում նրանց վերապահված են նաեւ համապատասխան գործունեության շրջանակներ։ Մենք ակնկալում ենք, որ նման կրոնական կազմակերպությունները, որոնք պաշտոնական գրանցում ունեն ՀՀ-ում, ուղղակի պետք է գործեն օրենքի համաձայն, շրջանակներից դուրս աշխատանքներ քարոզչություն չծավալեն։ Սակայն, աղանդավորական կազմակերպությունները շատ մարտական են տրամադրված եւ շրջանցում են ամեն տեսակի օրենքներ։

- Մի՞թե կարելի է ընդհանրացնել։ Չբացառենք, որ նրանք նույնպես Աստված եւ Հիսուս են քարոզում, նաեւ բարեգործություն իրականացնում։

-Մարտական տրամադրվածություն ասելով նկատի ունեի, որ հարձակողական են եւ իրենց քարոզչությունը շատ անգամ պայմանավորված է Հայ առաքելական եկեղեցու վարկաբեկմամբ եւ հանիրավի քննադատմամբ։ Եթե այդ կրոնական կազմակերպությունները գործեն ՀՀ խղճի օրենքների, ազատությունների վերապահված շրջանակներում, ապա որեւիցե խնդիր չունենք։ Բայց շատ անգամ շրջանցում, անտեսում, ոտնահարում են օրենքները, եւ իրենց գործունեությունը կրում է մարդորսության բնույթ, որը դատապարտելի է եկեղեցու եւ եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի կողմից։

- Չե՞ք կարծում, որ առաքելական եկեղեցին նույնպես ունի մեղքի բաժին՝ կրթօջախներում համապատասխան դասընթացների բացակայության հետեւանքով շատ հաճախ երիտասարդներ հայտնվում են նման խմբավորումներում։ Իսկ ստեղծված իրավիճակում եկեղեցու կողմից գործնական քայլեր կիրառվո՞ւմ են։

- Օբյեկտիվ եւ սուբյեկտիվ մի շարք պատճառներով մեր եկեղեցին լիարժեքորեն չի կարողանում իր առաքելությունն իրականացնել։ Թերեւս, ըստ ամենայնի, կրոնական դաստիարակության եւ հոգեւոր գործունեության ասպարեզում եղած բացը լրացնելու փորձեր կատարվում են, որպեսզի աղանդները չկարողանան ներթափանցել հայ օջախներ, հայ հավատացյալի հոգին։ Այս առումով, եկեղեցու կողմից աշխատանքներ ծավալվում են օրենքի այն շրջանակների մեջ, որ վերապահված են Հայ առաքելական եկեղեցուն։ Կրոնական դաստիարակությունը կատարվում է կամավոր սկզբունքի վրա, քանի որ կրոնի ուսուցման առարկան պետական կրթության ծրագրային առարկա չի հանդիսանում եւ ծրագրի մաս չի կազմում։ Դա բացատրվում է նախ պետությունից եկեղեցու անջատ լինելով, իսկ դպրոցները պետական են։ Երկրորդ հիմնավորումը՝ դպրոցներում սովորող ոչ բոլոր երեխաներն են Հայ առաքելական եկեղեցու զավակներ։ Ուսուցումը նախատեսվում է իրականացնել Հայ առաքելական եկեղեցու դավանության համաձայն, եւ չի կարող պարտադիր լինել առաքելական եկեղեցու դավանանքը չընդունող երեխաների համար, որոնց ծնողաց կողմից կարող է բողոքի ձայն բարձրացվել։

- Բայց կան աղանդավորական խմբավորումներ, մասնավորապես կրիշնայական, եհովայական շարժումը, որոնք շատ հաճախ կործանարար ազդեցություն են ունենում հատկապես երիտասարդների վրա։

- Կրոնական կազմակերպությունները պետք է գործեն հարգելով խղճի ազատության օրենքը, ՀՀ-ի կողմից սահմանված «կրոնական կազմակերպությունների մասին» օրենքը, որով եթե որեւէ կրոնական կազմակերպություն պետության շահերին դեմ քարոզչություն է իրականացնում, ապա նրա գործունեությունը կարող է կանխվել, արգելվել։ Բացի այդ, շատ ավելի արդյունավետ կարող է լինել հայ եկեղեցու լիարժեք գործունեությունը, որպեսզի հայ եկեղեցին կարողանա ամբողջապես առաքելությունն իրականացնել եւ բաց դռներ չթողնել։ Դժվար է, բայց առավելագույն ճիգեր գործադրվում են։ Ինչ վերաբերում է եհովայական շարժմանը, ապա այն ապօրինի է Հայաստանում, քանզի Սահմանադրությանն ու օրենքներին չհամապատասխանելու պատճառով չի գրանցված։

- Ի՞նչ կասեք Հայաստանում մասոնական շարժման վերաբերյալ։

- Ես գաղափար չունեմ Հայաստանում մասոնական շարժման մասին։ Իմ իմացության համաձայն, մասոնիզմը անաստվածության, գաղափարախոսական հիմքի վրա գործող շարժում է, եւ եկեղեցին եւ մենք՝ եկեղեցականներս չենք կարող ընդունել։

Սրբազանի շատ հոգնածության պատճառով շատ հարցեր մնացին բաց, բայց զրույցից անմասն չմնաց ղարաբաղյան հիմնահարցը, որի վերաբերյալ նա նշեց. «Մենք պետք է պաշտպանենք ԼՂՀ ժողովրդի շահերը, եւ այն՝ ինչ էական ու հիմնական է Արցախի հանրապետության ինքնուրույն գոյության ապահովման համար։ Արցախի հարցը պետք է լուծի Արցախի ժողովուրդը, այդ իրավունքը նրան է վերապահված»։

ԱՐԱՔՍ ՍԱՓԱՐՅԱՆ

Ուղղենք, որ էլ չսխալվենք

«Ազգ», 16.07.97. «Ընտրողների ուսուցումը... միայն օրենքի ծանուցելով չպետք է ավարտվի...»։ «Ծանուցել»-ի փոխարեն պետք է գործածել «ծանոթացնել» բառը՝ «օրենքին ծանոթացնելով»։

Նույն տեղում, «Վերջին ընտրությունները ապացուցել են, որ միլիցիայի ակտիվությունը գերազանցում է ընտրողներին»։ Ճիշտ կլիներ, օրինակ, «Վերջին ընտրություններն ապացուցել են, որ միլիցիան (ոստիկանությունը) իր եռանդով գերազանցեց ընտրողներին»։

Նույն տեղում, «Հնարավորություն կտա մշակել»։ Վերջին բառը պետք է լիներ՝ «մշակելու»։

«Ազգ», 23.09.97, ««Ազգի» հարցին՝ Դաշինքը չի հասել իր նպատակներին, ուրեմն ինչո՞վ է բացատրվում Դաշինքի մահը, պրն Մանուկյանը ասաց, որ գլխավոր նպատակը...»։ Հարցին ոչ թե «ասում են», այլ՝ պատասխանում. «Ազգի» հարցին... պատասխանեց...», կամ «Ի պատասխան «Ազգի» հարցին՝... պրն Մանուկյանն ասաց...»։

«Ազգ», 30.09.97. «... Թբիլիսին հասկացնել է տալիս, որ պատրաստ է դեպքերի ցանկացած զարգացման...»։ Բանավոր խոսքում տարածված սխալը թափանցում է գրավոր խոսք։ Կարիք չկա կազմելու կրկնակի պատճառական բայաձեւ։ Պետք է լիներ կա՛մ հասկանալ է տալիս, կա՛մ հասկացնում է։

«Ազգ», 15.10.97. «Եվ հենց հաջորդ օրն իսկ Ռուսաստանի նախագահը Պետդումային ներկայացնի պատգամավորների համար անընդունելի նոր վարչապետի թեկնածություն»։ Քանի որ տվյալ խոսքում «հենց» եւ «իսկ» բառերը նույն իմաստն ունեն, ուստի ճիշտ չէ դրանց համատեղ գործածությունը։ Ուղղումը ներկայացնում ենք նախադասության անդամների նախընտրելի շարադասությամբ. «Եվ հաջորդ օրն իսկ Ռուսաստանի նախագահը Պետդումային կներկայացնի նոր վարչապետի՝ պատգամավորների համար անընդունելի թեկնածություն»։

Նույն տեղում. «Ռազմածովային զորավարժություններ»։ «Զորավարժություններ» բառում կա «ռազմական» իմաստը, ուստի «ռազմածովային» բառում «ռազմ» բաղադրիչն ավելորդ է. տրամաբանական է՝ «ծովային զորավարժություններ»։

ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒՄ Է ԼԵԶՎԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՏԵՍՉՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԱԶԳ միջազգային

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Պատասխանատվության բերումով՝ նավթը մեր ճակատագիրն է

Ասում է արտգործնախարար Հասան Հասանովը

«Կասպյան նավթը ոչ միայն բնական, այլեւ քաղաքական ռեսուրս է», Բաքվում ասել է Ադրբեջանի արտաքին գործոց նախարար Հասան Հասանովը Պրահայում լույս տեսնող «Open Media Resarch Institute» կազմակերպության «Transition» երկշաբաթաթերթի աշխատակից Աննե Նիվաթին տված հարցազրույցի ժամանակ: Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի շուրջ ծագած հակամարտության տարիներին Արեւմուտքն առավելապես համակրանք է տածել հայերի նկատմամբ: Այս համակրանքը մասամբ ապահովվում էր սփյուռքի եւ Մ. Նահանգներում առկա հայկական ուժեղ լոբբիի շնորհիվ: 1992 թ. ԱՄՆ Կոնգրեսն արգելեց ցանկացած, այդ թվում նաեւ մարդասիրական օգնության ցուցաբերում Ադրբեջանին, քանի դեռ վերջինի նախագահը վստահություն չէր հայտնել, թե երկիրը «բացահայտ քայլեր» է կատարում հարձակողական գործողություններին վերջ դնելու նպատակով: Ադրբեջանին մինչեւ վերջին տարին շատ ավելի քիչ ուշադրություն էր դարձվում Հայաստանի համեմատությամբ: Սակայն վերաբերմունքը կտրուկ փոխվեց այն ժամանակ, երբ ակնհայտ դարձավ, որ Ադրբեջանը վերահսկելու է կասպյան նավթի զգալի մասը: Այժմ Ադրբեջանի արտաքին գործոց նախարար Հասան Հասանովն ասում է, որ արդեն Ադրբեջանի հերթն է պատմելու պատերազմի մասին: Պատերազմ, որի հետեւանքով զոհվել է 10000 եւ բռնի արտահանվել մոտ մեկ միլիոն ադրբեջանցի: Նավթը երկրի միակ քաղաքական գործոնն է, որն Ադրբեջանն արդեն սկսել է գործածել: Շատ երկրներ են հետաքրքրված, թե ինչ ուղի է ընտրելու Ադրբեջանն իր նավթն արտահանելու, քանի որ բախտախաղի են դրված շահութաբեր փոխադրումները: Սակայն ուղիներից բոլորն էլ անկայուն են. ռուսական ուղին անցնում է Չեչնիայի տարածքով, վրացականը վտանգված է Աբխազիայի եւ Հյուսիսային Օսիայի հակամարտությունների պատճառով, իսկ թուրքականն անցնում է քուրդ անջատողականների տարածքով: Մայիսին Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը նշել էր, որ կարելի է հաշվի առնել հայկական ուղին, եթե Հայաստանն Ադրբեջանին վերադարձնի գրաված տարածքները:

- Ինչպե՞ս եք գնահատում այսօր Ադրբեջանի դերը միջազգային քաղաքական թատերաբեմում:

- Ադրբեջանի դերը բնորոշվում է նրա աշխարհաքաղաքական իրավիճակով եւ ներքին քաղաքականությամբ: Շնորհիվ իր աշխարհառազմավարական դիրքի, Ադրբեջանը հետաքրքրում է աշխարհի բազում երկրների: Ներկայում մենք իրական կամուրջ ենք Կենտրոնական Ասիայի եւ Եվրոպայի միջեւ: Այն փաստը, որ մենք կարող ենք աշխարհի շուկաներ առաքել ղազախական եւ թուրքմենական նավթը, ավելի է կարեւորում մեր դերը համաշխարհային թատերաբեմում: Բացի այդ, մենք սահմաններ ունենք այնպիսի լուրջ եւ հզոր տերությունների հետ, ինչպես Ռուսաստանը, Թուրքիան եւ Իրանը, ինչը նշանակում է, որ ԱՊՀ անվտանգության համակարգի եւ ՆԱՏՕ-ի միջեւ սահմանը Թուրքիայի հետ մեր ունեցած սահմանն է: Այս պարզ փաստը պայմանավորում է հարեւանների հետ մեր փոխհարաբերությունները: Անկախության հաստատումից հետո, Ռուսաստանի հետ մեր փոխհարաբերությունները դինամիկ զարգացան, շատ վատ փոխհարաբերություններն աստիճանաբար տեղափոխվեցին բնականոն մակարդակ: Վրաստանի հետ մենք երբեւէ խնդիրներ չենք ունեցել, եւ ներկայում նա մեր ռազմավարական գործընկերն է տարածաշրջանում: Տարածաշրջանում մեր ռազմավարական գործընկերներն են նաեւ Ուկրաինան, Թուրքիան, Ղազախստանն ու Ուզբեկստանը:

Անշուշտ «ռազմավարական» տերմինը միանշանակ սահմանում չունի: Ղազախստանի հետ ամենակարեւոր խնդիրը Կասպից ծովի կարգավիճակն է եւ նավթ արտահանելու մեր իրավունքը. Ադրբեջանում բնակվող ղազախ եւ Ղազախստանում բնակվող ադրբեջանցի փոքրամասնությունների իրավունքների հարցը նույնպես պակաս կարեւոր չէ: Ուզբեկստանի հետ մենք ուղղակի սահման չունենք, սակայն մենք նրա համար Եվրոպա մուտք գործելու մի ուրույն կամուրջ ենք:

Վրաստանն ու մենք գտնվում ենք միեւնույն աշխարհաքաղաքական տարածքում՝ Կովկասում, որը կազմված է երեք երկրներից: Մենք միանման պատկերացումներ ունենք Արեւելքի եւ Արեւմուտքի համատեղ գոյության մասին: Երկուսս էլ ցանկություն ունենք եվրոպական կառույցների մեջ մտնելու՝ միաժամանակ չհրաժարվելով մեր արեւելյան արժեքներից: Եվ մենք երկուսով ենք կազմում այն աշխարհագրական միջանցքը, որը Կենտրոնական Ասիայից տանում է Եվրոպա: Կովկասյան երրորդ երկիրը Հայաստանն է, որը մեր թշնամին է եւ դեռ զավթած է պահում մեր տարածքի 20 տոկոսը, որ գրավել էր ղարաբաղյան հակամարտության ժամանակ:

Թուրքիայի հետ մենք ունենք ընդհանուր հին պատմություն, բազում ավանդույթներ եւ միանման տեսակետներ արտաքին քաղաքականության վերաբերյալ: Ուկրաինայի տարածքով մենք մուտք ենք գործում Կենտրոնական Եվրոպա: Սա հնարավոր է անել նաեւ Թուրքիայի տարածքով: Մինչ այժմ մենք շատ լավ փոխհարաբերություններ ենք ունեցել սեւծովյան բոլոր երկրների հետ:

- Ի՞նչ կասեք Իրանի մասին:

- Մեր փոխհարաբերությունները միանգամայն բնականոն են: Կա փոխադարձ քննադատական մոտեցում. Իրանը սխալ է համարում մեր եվրոպական կողմնորոշումը, նրան նաեւ դուր չեն գալիս մեր փոխհարաբերությունները ԱՄՆ-ի եւ Իսրայելի հետ: Մենք մեր հերթին սխալ ենք համարում նրա փոխհարաբերությունները Հայաստանի հետ: Հետեւաբար խիստ դժվար է լավ փոխհարաբերություններ պահպանել Իրանի հետ: Արեւմտյան մամուլում հրճվանք նկատվեց Իրանի նոր նախագահի ընտրության կապակցությամբ, ինչը ներկայում գոյություն չունի, քանի որ բոլորի համար առավել կարեւոր են նրա գործնական քայլերը: Այնուամենայնիվ, չնայած Իրանում են բնակվում 20-30 մլն էթնիկ ադրբեջանցիներ, մենք Իրանի հետ որեւէ ուղղակի խնդիր չունենք:

- Թվում է, թե ավարտվել է պատերազմը Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ, սակայն փոխհարաբերությունները դեռ սա՞ռն են: Հնարավո՞ր է բարելավել այդ փոխհարաբերությունները:

- Չէի ասի, թե պատերազմն ավարտվել է: Միայն հրադադար է: Մենք պատրաստ ենք ինքնավարություն տալ Լեռնային Ղարաբաղին Ադրբեջանի կազմում: Ցավոք Հայաստանը համարում է, որ դա բավարար չէ եւ լիակատար անկախություն է պահանջում: Սակայն մենք չենք կարող բավարարել այդ պահանջը, քանի որ, ինչպես ասում է մեր նախագահ Հեյդար Ալիեւը, Կովկասում չի կարող գոյություն ունենալ հայկական երկու պետություն:

- Ադրբեջանի աշխարհաքաղաքական դիրքն ու նավթային պաշարները փոքրիշատե պայմանավորու՞մ են նրա արտաքին քաղաքականությունը:

- Պայմանավորում են ոչ միայն արտաքին քաղաքականությունը, այլեւ մեր նկատմամբ հարեւան երկրների տրամադրվածությունը: Հենց սա էլ ուզում եմ շեշտել:

- Բայց չե՞ք համարում, որ նավթը ձեր քաղաքականության մեջ չափից մեծ դեր է խաղում:

- Յուրաքանչյուր երկիր ունի որեւէ յուրահատուկ ուժեղ հատկանիշ (որն օգտագործում է) իր արտաքին քաղաքականության մեջ: Ոմանց համար դա միջուկային զենքն է, մյուսների համար ուժեղ բանակը, ընդարձակ տարածքը կամ բազմամարդ բնակչությունը: Մեր ընտրությամբ չէ, որ նավթը դարձել է մեր արտաքին քաղաքականության հիմնական գործոններից մեկը: Հայաստանը դժգոհ է այս առումով, սակայն սա մի պարզ փաստ է: Օրինակ, ի՞նչ կարող ենք անել մենք այն փաստի դեմ, որ Հայաստանը մեր դեմ է օգտագործում հանուր աշխարհով սփռված իր հզոր սփյուռքը: Նրանք օգտագործում են սփյուռքը, մենք նավթը: Կարող էր հակառակը լինել. մենք ունենայինք սփյուռք, իսկ նրանք նավթ: Նավթը մի բան չէ, որ հնարել ենք ինքներս. մենք ստացել ենք պատահականության բերումով, դա մեր ճակատագիրն է:

- Ի՞նչ է ձեր երկրին տալիս նավթն ու նավթամուղի վերահսկողությունը:

- Քանի որ Դուք ճանապարհորդել եք նախկին խորհրդային հանրապետությունների մայրաքաղաքներով, ապա անպայման նկատած կլինեք, թե որքան բաց է Ադրբեջանն արտաքին աշխարհի համար: Այստեղ առկա են ավելի մեծ թվով արտասահմանյան ընկերություններ, արտասահմանյան խանութներ, օտարերկրյա ներդրումներ: Բնականաբար բնակիչներից բոլորը չէ, որ կարող են զգալ, թե որքան անհրաժեշտ է 10 մլրդ ԱՄՆ դոլար ներդրումը երկրի համար: Մենք հույս չունենք, թե որեւէ հրաշք է տեղի ունենալու Ադրբեջանում շնորհիվ նավթի կամ նավթամուղի: Կլինի միայն բնականոն, դանդաղ զարգացում:

- Ինչպե՞ս եք գնահատում ներքին քաղաքականությունը: Թվում է՝ մարդկանց գոհացնում է ներկա կայուն վիճակը, բայց ի՞նչ գնով է ձեռք բերվել:

- Այս մարդիկ ապրել են սոցիալիզմի պայմաններում եւ վարժվել են դրանց: Նրանց կարծիքով կառավարության պարտքն է նրանցից յուրաքանչյուրին բարձր ռոճիկ ապահովել: Իրականում շուկայական տնտեսության պայմաններում պետությունը կարող է երաշխավորել դրամ վաստակելու իդեալական պայմաններ, սակայն ի վիճակի չէ մարդկանց դրամ տրամադրելու պարզապես իբրեւ նվեր: Կա մարդկանց մի խումբ, որին դուր է գալիս կապիտալիզմի պայմաններում ապրելը, սակայն նրանք դեռ շարունակում են հաստատուն ռոճիկի երաշխիքներ պահանջել:

- Կա՞ որեւէ մեկը, որ կարող է փոխարինել Ալիեւին: Ի՞նչ ապագա է սպասում Ադրբեջանին նրանից հետո:

- Ես տեսնում եմ մեր երկրի ապագան Ալիեւից հետո այնպես, ինչպես ԱՄՆ-ը Քլինթոնից եւ Ֆրանսիան Շիրակից հետո: Ալիեւին հաջողվել է պետական կայուն մեխանիզմ ստեղծել. նա շատ ժրաջան է եւ մեր սահմանադրության համաձայն կարող է նախագահ լինել գալիք 10 տարիների ընթացքում: Այնպես որ խիստ վաղ է կանխատեսումներ անել:

Պատրաստեց Ա. Մարտիրոսյանը

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Թուրքական բանակը հակադարձում է Եվրամիությանը

Եվրամիության որոշումից հետո Թուրքիայի բանակը պատրաստվում է հակամիջոցառումների դիմել եւ վերանայել ներկա կապերը եվրոպական «մի շարք» երկրների հետ, որոնք կարեւոր դեր են խաղացել Թուրքիայի լիիրավ անդամակցությունն արգելելու գործում:

Կարեւոր միջոցառումները վերաբերում են Եվրամիության երկրների պատվիրակություններին սահմանափակումներ պարտադրելուն, եթե վերջիններս ցանկանան բանակցել թուրքական բարձրաստիճան հրամանատարների հետ: Հրամանատարությունը պատրաստվում է նաեւ չեղյալ համարել Եվրամիության երկրներ կատարելիք մի շարք այցելություններ:

«Գերմանիան, Բենիլյուքսի երկրները, մանավանդ Լյուքսեմբուրգը եւ հատկապես Հունաստանը Թուրքիայի դեմ խոչընդոտներ են հարուցել դժբախտաբար», ասել է մի բարձրաստիճան թուրք գեներալ:

Մեկ այլ գեներալի կարծիքով, Եվրամիությունը «դարձել է Հունաստանի եւ հունական Կիպրոսի խաղալիքը»:

«ՌՈՅԹԵՐ»-«ԵՐԵՎԱՆ»

Եգիպտոսը դժգոհ է Թուրքիայից

Հակառակ այն իրողության, որ Եգիպտոսում գտնվող Թուրքիայի ռազմական ուժերի գլխավոր հրամանատար գեներալ Իսմայիլ Քարադայը դրական է համարել այցելության արդյունքները, Եգիպտոսի արտգործնախարար Ամր Մուսան հայտարարել է, թե բավարարված չէ Իսրայելի հետ համագործակցության հարցով Անկարայի բացատրություններով:

«Իսրայելի հետ ռազմական պայմանագիրը կարող է լրջորեն վնասել արաբ-թուրքական հարաբերություններին եւ տարածաշրջանի անվտանգությանը: Ցանկանում ենք, որ Թուրքիան վերանայի պայմանագիրը, նույնիսկ եթե ճնշումներ են գործադրվում, եւ թուրքական այլ հաստատություններ համաձայն են նման պայմանների իրագործմանը», ասել է Մուսան ակնարկելով Թուրքիայի ռազմական իշխանություններին:

Լոնդոնում հրատարակվող արաբատառ «Հայաթ» օրաթերթում տպագրված հարցազրույցում Եգիպտոսի արտգործնախարարն ավելացնում է. «Մի՞թե Թուրքիան կարծում է, որ կարողություն ունի տարածաշրջանին պարտադրելու այս պայմանագիրը: Դեպի Միջին Արեւելք Թուրքիայի ճանապարհն անցնում է արաբական երկրներով եւ ոչ թե Իսրայելով: Ուրեմն ինչո՞ւ է Թուրքիան բախում սխալ դռներ»:

«ՌՈՅԹԵՐ»-«ԵՐԵՎԱՆ»

Բաժնետոմսերի փոխարժեքի խոշորագույն անկում Ճապոնիայում

ՏՈԿԻՈ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Բաժնետոմսերի փոխարժեքի այս տարվա խոշորագույն անկումը տեղի ունեցավ այսօր Ճապոնիայում: Այսօր առավոտյան սակարկումների ընթացքում 923 կետով նվազեց Նիկկեյ թվացուցիչը, որն արտացոլում է երկրի 225 առաջատար ընկերությունների արժեթղթերի գնանշումները:

ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, «փլուզումը» հիմնականում պայմանավորված էր «Տոկիոկու» սննդամթերքի առեւտրի խոշոր մեծածախ ընկերության [illegible] սնանկացումով: Սա Տոկիոյի սակարանում գրանցված արդեն հինգերորդ ֆիրման է, որը սնանկանում է Ճապոնիայի տնտեսության համար սեւ 1997 ֆինանսական տարում:

Սանտա Կլաուս դառնալը դժվար է եւ թանկ

Դարի սկզբում ամերիկյան Սանտա Կլաուս լինելը դժվար չէր. հագնվում ես հրեշի պես, լիքը լցնում փորդ ու գոռում. «է-հե-հե՜յ»: Այսօր Ձմեռ պապիկների նկատմամբ պահանջները փոխվել են կտրուկ աճել: Այսպես, այժմ նրանք անգիր պետք է իմանան այն բոլոր 8 եղջերուների անունները, որոնցով ժամանել են Լապլանդիայից, էլ չենք նշում հարգալից եւ քաղաքավարի լինելու հանգամանքը: Այս բոլոր իմաստնությունները կարելի է ձեռք բերել Միչիգան Նահանգի Միդլենդ քաղաքի Սանտա Կլաուսների դպրոցում: Ամեն աշուն այստեղ է հավաքվում շուրջ 60 ուսանող, որոնք 3-օրյա «մարզումների» համար վճարում են 285 դոլար: Դպրոցում սովորեցնում են ինչպես ճիշտ հագնվել եւ դիմահարդարվել: Լրիվ հանդերձանքն արժե մոտ 1000 դոլար:

Ժամանակակից Սանտա Կլաուսը պետք է կարողանա նրբագեղորեն շարժվել. դրա համար նախատեսված են հատուկ վարժություններ եւ պարերի դասեր: Իսկ ի՞նչ անել, երբ Սանտա Կլաուսի գիրկը նստած շփոթված մանկիկը թրջի տակը: «Միամիտ չենք, ձեռքի տակ սրբիչ ունենք», ասում է Սանտա Կլաուս դառնալու լավ հեռանկար ունեցող ուսանողը: «Խելքներդ գլուխներդ հավաքեք եւ անչափահաս աղջիկներին արգելեք համբուրել ձեր շուրթերը: Ժամանակին տեղ հասեք, իսկ եթե նույնիսկ ուշացել եք, մեղքը բարդեք տիկին Կլաուսի վրա՝ թե իբր սխալ հասցե էր տվել: Իսկ ամենաճիշտը՝ սահնակ նստեք բջջային հեռախոսով», վերջին խորհուրդներն է տալիս դպրոցի դեկանը:

«ՆՅՈՒԶՈՒԻՔ»

Անգո կղզու փնտրտուքը

Նորիկ Լեւոնյանի ծննդյան 50-ամյակի առթիվ

Ով թեկուզ կողքից դիտել է 70-ականների մեր գրական միջավայրը, թեկուզ փոքր-ինչ շնչել այդ մթնոլորտը, անպայման կհամաձայնի, որ այդ տարիներն իսկապես հարուստ էին գրական հետաքրքիր եւ ընդգծված անհատականություններով, ուստի որեւէ նորեկի համար չափազանց դժվար էր տեղ գրավել այդ անունների կողքին, լսված, ուշադրության արժանացած եւ ընդունված լինել գրական գերհագեցված ընտանիքում:

Նորիկ Լեւոնյանը կարողացավ միանգամից իր անհատականությունը «պարտադրել» մեզ, դառնալ այն հեղինակներից մեկը, որի ներկայությունը բնական է ու անհրաժեշտ, իսկ բացակայությունը՝ նկատելի: 70-ականների սկզբին «Գառնի»-ի շուրջ համախմբված բանաստեղծների արեւմտյան, արեւելահայ եւ սփյուռքահայ բանաստեղծությամբ հրապուրվելու կողքին կարող էր նույնիսկ անհարիր թվալ նրա արեւելյան կողմնորոշումը, նրա հարուստ գիտելիքներն արաբական հին ու նոր պոեզիայից... Չէ՞ որ Նորիկ Լեւոնյանը ծնվել ու մեծացել է բանաստեղծների խաղաղ Բաղդադում:

Սակայն զուցե նրա արժանիքն ու ուժն էին, որ նա չեկավ հարմարվելու գրական տիրապետող ճաշակներին, այլ եկավ իրենը բերելու, իր հայացքը, մարդու ու բանաստեղծի իր տեսակն ավելացնելու մեր կյանքին, գրական մեր պրոցեսին: Նա արեց դա ե՛ւ իր բանաստեղծություններով, ե՛ւ իր արժեքավոր թարգմանություններով:

Կոստան Զարյանի հերոսների ճակատագրին նմանվող ինչ-որ ազնիվ բան կա Նորիկ Լեւոնյանի վերադարձի մեջ դեպի հայրենիք, դառը տքնանքով, դժվարություններով եւ անգամ ցավալի թյուրիմացություններով լի, սակայն հիմնովին, կայուն ու վերջնական: Տարօրինակ է, մեր հողի վրա ամենից դժվար հաստատվում են նրանք, ովքեր վերադառնում են ամենամաքուր զգացմունքներով:

Նորիկ Լեւոնյանի մարդու եւ բանաստեղծի ճակատագիրն օրինակելի է հատկապես նրանց համար, ովքեր սփյուռքի տաքուկ անկյուններից Հայաստանը դիտում են որպես իրենց իմաստուն խորհուրդների կիրառման համար փորձադաշտ, պայմանով, անշուշտ, որ իրենք՝ այդ իմաստուն խորհուրդներ հղացողները, շարունակեն այնտեղ պանդխտության նորօրյա հացերը կրծել, իսկ մենք այստեղ այդ հանճարեղ գաղափարները կյանքի կոչենք:

Նորիկ Լեւոնյանը չնայած վերադարձավ մեր երկրի համեմատաբար բարվոք շրջանում, երբ չափավոր, բայց կանոնավոր տրվում էր ե՛ւ հաց, ե՛ւ զվարճալիք, սակայն նա չօգտվեց ժամանակի դյուրություններից եւ, փաստորեն, ամեն ինչ ստեղծեց իր ձեռքով՝ սկսելով զրոյից:

Այդպիսին է Նորիկ Լեւոնյանը նաեւ իր պոեզիայում: Նա չի ձգտում դյուրին ճամփաներ ընտրել, այլ ձգտում է իր ճաշակով, մեր իմացածից մի քիչ տարբեր բանաստեղծական իր կուլտուրայով, իր արդար կյանքի փորձից կազմված բառային իր մաքսիմալիզմով գրականության մեջ գրավել այն տեղը, որը միայն ինքը կարող է գրավել եւ ուրիշ ոչ մեկը:

Ով չի կարող այս մեծ հայելու մեջ,
Որ երկիր է կոչվում
Տեսնել դեմքն իր
Լքում հեռանում է՝ առանց
«Տեր ընդ Ձեզ»-ի...:

Նորիկ Լեւոնյանն «այս մեծ հայելու մեջ», անշուշտ, տեսավ իր դեմքը, քանզի ուզում էր տեսնված լինել: Եվ եթե այսօր նա գրում է, թե.

Կյանքս մնաց
Պատվանդանին որպես թերի քանդակ...:

Սա նշանակում է, որ առաջադրվում է ապրողների օրենքով, այսինքն՝ միշտ դժգոհ լինել արվածից, մտածել ոչ այնքան արածի, որքան անելիքի մասին: Բանաստեղծներն իրենց «քանդակը» միշտ «թերի» պիտի թողնեն, որպեսզի ժամանակի փորձաքննությանը ենթարկվելուց հետո «լրացվի» նորանոր ընթերցումներով:

Բանաստեղծը, որպես ժամանակի այդ քավարանից մաքուր դուրս գալու գրավական, շարունակ մնալու է բառային ասկեզիսի խստագույն սահմաններում («Ինչքա՞ն թեթեւ եմ առանց մեղքերի...»), ժառանգություն, որ նույնպես բերվում է արեւելքից եւ որ կաթիլ-կաթիլ կուտակվել է ամբողջ կյանքի ընթացքում: Պոեզիայի համար, անշուշտ, սա զորավոր գրավական է, սակայն բավարար չէ ստեղծագործական արարքին ամբողջացնելու համար, եւ Նորիկ Լեւոնյանը բանաստեղծ չէր լինի, եթե չգրեր՝

Իմ որոնած կղզին չկար
Եվ չէր եղել աշխարհում դեռ,
Կար պատրանքից ծնված նկար
Որ իմ գլխում տեղ էր գտել...:

Բանաստեղծն այս հայտնագործումն արեց իր հիսնամյակի նախօրեին, սակայն սա չի նշանակում, թե ստեղծագործական իր հետագա տարիներին չպիտի շարունակի անգո կղզու փնտրտուքը, մանավանդ, երբ համոզվեց, որ այն չկա իրականում:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԹՈՓՉՅԱՆ

ՀՈՒՇԱՏԱԿԻ ԵՐԵԿՈ

Անդրեյ Տարկովսկին եւ հայերը

Ռուս նշանավոր կինոբեմադրիչ Անդրեյ Տարկովսկու կյանքի եւ ստեղծագործության մասին իր զեկուցումը սկսելուց առաջ կինոգետ Դավիթ Մուրադյանը նրա դիմանկարի առջեւ մոմ վառեց:

- Ինչպես այս մոմը, ասաց զեկուցողը, Տարկովսկին իր ստեղծագործական կյանքում տարել է ճշմարտության ու ազատության ջահն ի հեճուկս ժամանակի քամիների, որոնք ջանացել են հանգցնել այն:

Անդրեյ Տարկովսկին կինոյի աշխարհ մուտք գործեց «Իվանի մանկությունը» ֆիլմով: Այս կինոնկարը դարձավ չափանիշ կինոարվեստում: Նրա ստեղծագործությունները մեծ դիմադրություններ հաղթահարելով էին ասպարեզ ելնում: «Անդրեյ Ռուբլյով» կինոնկարը հինգ տարի փականքի տակ մնալով՝ վերջապես էկրան բարձրացավ: Արվեստագետին համաշխարհային ճանաչում բերեց «Հայելի» կինոնկարը: Մինչ արտասահմանում Անդրեյ Տարկովսկու ստեղծագործության հաղթահանդեսն էր, հայրենիքում չէին գնահատում, անտեսում եւ հալածում էին նրան: Կյանքի վերջին տարիները նա ապրեց Ֆրանսիայում, ուր եւ կնքեց իր մահկանացուն: Փարիզի գերեզմանատանը շատ դժվար էր օտարերկրացի հանգուցյալի համար տեղ ճարելը: Անդրեյ Տարկովսկին թաղվեց մեկ ուրիշի մոռացված մի գերեզմանում: Տարիներ անց նրա աճյունը տեղափոխվեց հայրենիք: Ռուս եւ համաշխարհային կինոարվեստի ականավոր դեմքերից մեկին Անդրեյ Տարկովսկուն էր նվիրված արտասահմանյան երկրների հետ մշակութային կապի եւ համագործակցության հայկական ընկերությունում կազմակերպված հուշ-երեկոն: Այն նշանավոր արվեստագետներին նվիրված «Լուսավոր անուններ» շարքի հերթական միջոցառումն էր, որին մեծ շուք հաղորդեց ժողովրդական դերասան Սոս Սարգսյանի մասնակցությունը: Նա համագործակցել է Անդրեյ Տարկովսկու հետ: Սոս Սարգսյանը հուշեր պատմեց մեծ արվեստագետի մասին, նշեց, որ նրա ստեղծագործությունն արտացոլում էր հեղինակի տառապյալ կյանքը:

Անդրեյ Տարկովսկին սիրել է Հայաստանը, այցելել մեր երկիրը:

Սոս Սարգսյանի խոսքում հառնեց ստեղծագործական բացառիկ տաղանդի եւ մտքի տեր մտավորականի կերպարը:

Կինոգետ, պրոֆեսոր Սուրեն Հասմիկյանը եւս ժամանակին շփվել է Անդրեյ Տարկովսկու հետ: Նրա հուշերը նույնպես լսվեցին հետաքրքրությամբ:

Անդրեյ Տարկովսկու նկարահանումների հիմքում ընկած է եղել նաեւ իր հոր՝ Արսենի Տարկովսկու բանաստեղծությունները, որոնց արտասանությամբ հանդես եկան Երեւանի Ստանիսլավսկու անվան ռուսական թատրոնի արտիստները:

Ցուցադրվեցին հատվածներ Անդրեյ Տարկովսկու կինոնկարներից:

ՀՐԱՉՅԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

«Մանրիկների» թատրոնում կպարեն բալետի փոքրիկ նվիրյալները

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Երեւանի պարարվեստի ուսումնարանում ստեղծվել է «Մանրիկների» թատրոն, որտեղ զբաղված են մասնագիտական 1-4-րդ դասարանների աշակերտները (9-12 տարեկան): Նրանք կպարեն բեմադրվող բալետ-հեքիաթներում: Ուսումնարանի տնօրեն Թերեզա Գրիգորյանն ասաց, որ ուսումնարանի բարձր դասարանցիներն էլ ունեն իրենց թատրոնը՝ «Խորեոգրաֆիկը»: Չնայած «Մանրիկների» թատրոնի բացումը կկայանա գարնանը, սակայն այսօր բալետի փոքրիկ նվիրյալները պատրաստվում են Ամանորի տոնական ծրագիր, որը կներկայացնեն դեկտեմբերի 26, 28-ը եւ հունվարի 4, 7-ը ուսումնարանի դահլիճում: Մեկժամյա այդ ծրագրում տեղ են գտել «Պուպուլ մուկիկը» շոու-բալետը (երաժշտությունը՝ Ռոբերտ Ամիրխանյանի, բեմադրող պարուսույց՝ Տաթեւիկ Ղարիբյան), «Կապարե զինվորիկը», «Թզուկի երազը», «Թզուկների մարշը» եւ «Տիկնիկների պարը» բալետային փոքրիկ բեմադրությունները:

«Մկնիկ հարսնացուն»՝ մանկական օպերա

Բանաստեղծ Սուրեն Մուրադյանն ու կոմպոզիտոր Ռոբերտ Պետրոսյանը հանրապետությունում ճանաչում ունեցող անվանի մշակութային գործիչներից են, բանաստեղծն իր բազմաթիվ տպագրված գրքերով, կոմպոզիտորը մի քանի տասնյակի հասնող բազմաբնույթ երգերով:

Վերջերս հայկական հեռուստատեսության «Նոր» ծրագրով ներկայացվեց Ռոբերտ Պետրոսյանի՝ ըստ Սուրեն Մուրադյանի «Մկնիկ հարսնացուն» հեքիաթի գրած մանկական օպերան Խնկո Ապոր անվան մանկական ազգային գրադարանի հեքիաթի սրահի մանուկների ուժերով: Այն իր տքնաջան աշխատանքով իրականացրել էր գրադարանի աշխատակցուհի Կարինե Վարդանյանը: Փոքրիկ երաժիշտ կատարողներն իրենց համոզիչ ու բնական խաղով, հումորի նուրբ զգացումով, կարողացել էին ճիշտ մեկնաբանությամբ բացահայտել հեքիաթի իմաստը, ծաղրելով ու քննադատելով ծուլությունն ու ալարկոտությունը, դրվատելով աշխատասիրությունը: Գեղեցիկ կատարվող դերերգերն ու ճաշակով բեմադրված պարերը, հարսանիքի տեսարանը (ժողգործիքների միջամտությամբ), հեքիաթի դռները բացեցին դեպի իրական կյանք, համոզելով հանդիսատեսին, որ այն կյանքից վերցված հեքիաթ է: Ինչպես բոլոր հեքիաթներում, այստեղ եւս հաղթեց բարին:

Հեքիաթի բարի եւ իմաստուն վերջաբանը մանուկների օրեցօր զարգացող գիտակցության մեջ հիմնավորվում է զգալու, գնահատելու եւ տարբերակելու օգտակարն ու անօգուտը, մղում նրանց աշխատասիրության գեղեցիկ եւ բարի գործ կատարելու գաղափարին:

ԳՈՀԱՐ ՎԱՐՈՒՆ

ԺԱՄԱՆԱԿԸ ԵՎ ՌԵԺԻՍՈՐԸ

Նիկոլայ Ծատուրյան. Ամենասարսափելի բանը թատրոնում ձանձրույթն է

«Ես գոնե առայժմ աշխատում եմ պահել այն մաքուր թատրոնը, որ կար», ասում է Նիկոլայ Ծատուրյանը: «Մետրո» թատրոնը հինգ տարեկան է. ինչպես ստեղծվեց, ինչ առանձնահատկություն եւ ծրագրեր ունի. այս եւ մի շարք այլ հարցերի շուրջ «Ազգի» թղթակիցը զրուցեց թատրոնի գլխավոր ռեժիսոր Նիկոլայ Ծատուրյանի հետ:

- Պարոն Ծատուրյան, դուք բավական երկար աշխատել եք Սունդուկյանի անվան թատրոնում, ի՞նչն էր պատճառը, որ բաժանվեցիք մայր թատրոնից, ասելի՞ք ունեիք, որ հարմար չէր ակադեմիական թատրոնի ոճին:

- Քսան տարի աշխատել եմ Սունդուկյանի թատրոնում, բավական բեմադրություններ եմ արել՝ ե՛ւ լավ, ե՛ւ վատ, ե՛ւ հետաքրքիր, ե՛ւ անհետաքրքիր: Մի խոսքով անցել եմ բավական մեծ դպրոց: Բայց 90-91 թթ. թատրոնում ստեղծվեց այնպիսի մթնոլորտ, որի պատճառով ոչ միայն ես, այլեւ շատերը հեռացան: Մայր թատրոնը աչքերիս առջեւ ծերանո՛ւմ էր, այսինքն՝ վերանում էին ավանդույթները: Ես առանձնապես ավանդույթի կողմնակից չեմ, բայց վերանալով հանդերձ, տեղը ոչինչ չէր գալիս, ինչ-որ նոր բան, նոր ոճ, նոր խոսք: Ինձ հրավիրեցին «Դերասանի թատրոն», որը գլխավորում էր Վիգեն Ստեփանյանը: Այդ թատրոնը փաստորեն կար, բայց իրականում ներկայացումներ չկային: Ես ինձ հետ բերեցի բավական ճանաչված դերասաններ: Վիգեն Ստեփանյանը եւ ես այդ թատրոնը վերանվանեցինք «Մետրո» թատրոն:

- Ինչո՞ւ «Մետրո»:

- Այդ հարցը շատ են տվել: Չէի ուզում, որ լիներ Տիգրան Մեծ, Հայք, Հայաստան, շատ լոյալ մի անուն՝ Մետրո, որի մեջ կա թե՛ քաղաք հասկացողությունն ու քաղաքի թատրոն եւ թե՛ մետրոյին մոտ է, նշում է տեղը եւ այդ իմաստով հարմար է:

- Իսկ ո՞րն է Ձեր թատրոնի առանձնահատկությունը:

- Մեր թատրոնի առանձնահատկությունը այն է, որ ամենամեծ շեշտը դրվում է դերասանի վրա: Ռեժիսորը իր մտքերը, հույզերը արտահայտում է զուտ դերասանի միջոցով եւ ոչ ռեժիսորական հնարքների, էֆեկտների, դրանք իհարկե գործում են, բայց միայն դերասանից հետո, օգնելով դերասանին արտահայտել մտահղացումը:

- Ինչպե՞ս եք ընտրում դերասաններին, ի՞նչ սկզբունքով:

- Եթե ավելի լավ ժամանակներում, երեւի սկզբունքը կլիներ ընտրել այն դերասանին, որը իսկապես կարողանում է ստեղծագործաբար մոտենալ իր աշխատանքին: Հիմա, ցավոք, այդ սկզբունքները արդեն չեն գործում, որովհետեւ, ինչպես գիտեք, գրեթե բոլոր արվեստագետները կիսաքաղց վիճակում են, մեր աշխատավարձերը այնքան ցածր են՝ ընդամենը հինգ հազար դրամ, որ չես կարող գրավել գոնե փողով: Այսօր հնարավորություն չկա ընտրելու այն դերասանական կազմը, որի հետ կուզենաս աշխատել, ընտրում ես նրանց, ովքեր կարողանում են այդ չնչին գումարով աշխատել:

- Դերասանն ու ռեժիսորը հաճախ են ստեղծագործական վեճերի բռնվում, ի՞նչ կասեք այդ մասին:

- Ստեղծագործական վեճը միշտ էլ պետք է լինի, ինչքան շատ լինի, այնքան ավելի հետաքրքիր կլինի աշխատել: Այդ վեճերի մեջ բյուրեղանում է ասելիքը, գտնվում է այն ճիշտը, որը շատ հաճախ կարող է դուրս թռչել հարթ աշխատանքների ընթացքում:

- Նկատի՞ եք ունենում հանդիսատեսի ճաշակը, ներկայացումը իջեցնո՞ւմ եք նրա ճաշակին:

- Ամեն ինչ, բացի դրանից: Ես գոնե առայժմ աշխատում եմ պահպանել այն մաքուր թատրոնը, որը կար, չգիտեմ ինչքան կպահի, որովհետեւ ըստ ժամանակի պահանջի թատրոնն էլ է փոխվում: Իհարկե, իջնել չեմ կարող, բայց կա ուրիշ հարց. թող ինձ ներեն բեմադրիչները, ես չեմ հավատում նրանց, ովքեր ասում են, թե. «Ես ոչ մի հանդիսատեսային կոնյունկտուրի չեմ ենթարկվում»: Կասկածելի: Ես շատ եմ սիրում թե՛ ավանգարդիստներին, թե՛ Բեքեթին, թե՛ Պիրանդելլոյին, բայց ես գիտեմ, որ այսօր դա չեմ կարող բեմադրել, որովհետեւ հանդիսատես չեմ ունենա, չկա այդ հանդիսատեսը, եթե կա էլ, ապա շատ քիչ: Այնուամենայնիվ, իհարկե պետք է նկատի ունենալ հանդիսատեսին եւ զբաղվել նրանով, որ այն, ինչ բեմից է հնչում, համահունչ լինի իր մտքերին, հույզերին, որ այլապես թատրոնը նրանց չի հետաքրքրի: Իսկ թատրոնը ի տարբերություն մյուս բոլոր արվեստների, այսօրվա է, այս վայրկյանի եւ այսօրվա հանդիսատեսի համար: Հանդիսատես եկավ՝ եկավ, չեկավ՝ մեռնում է թատրոնը:

- Այժմ ի՞նչ եք բեմադրում թատրոնում:

- Քանի որ ֆրանսիական դեսպանատունն է մեզ գումար տվել, եւ նրանց պայմանն է, որ լինի ֆրանսիական հեղինակ, ես այս անգամ մի քիչ շեղություն թույլ տվեցի ինձ՝ ընտրելու իմ նախասիրած գործերը: Սարտրի «Դռնփակը» եւ Բեսոնի «Կենդանիների երկխոսությունը» մեկ գործողությամբ պիեսներ են, որոնք կապվում են իրենց ոճային եւ ասելիքի իմաստով: Շատ հնարավոր է, որ այս ներկայացումները ցուցադրվեն ընդամենը ամիսը մեկ անգամ, որովհետեւ սա մի քիչ ուրիշ, ավելի «պատրաստված» հանդիսատեսի համար է, քան զանգվածների: Բայց եւ այս դեպքում էլ ես մտածում եմ, որպեսզի լինեմ հասկանալի. ամենասարսափելի բանը թատրոնում ձանձրույթն է, ինչքան ուզում ես հանճարեղ բաներ արա, եթե ձանձրացան, չկա ներկայացում, չկա արվեստ: Երեւի չկա այն քննադատը, որը կարողանա ավելի քննադատաբար նայել իմ ներկայացմանը, քան ես ինքս: Ես ընդունում եմ այն քննադատին, որը ինձ հասկանում է, հետո նոր քննադատում: Այդ առումով, ինձ համար բավական բանիմաց քննադատ է Հենրիկ Հովհաննիսյանը:

- Ո՞րն է այն գործը, որը կուզենայիք բեմադրել, բայց ֆինանսական հնարավորություն չունեք:

- Շատ կուզենայի բեմադրել «Օթելլոն», բայց բոլորովին այլ մեկնաբանությամբ, քան ընդունված է: Ինձ բացարձակ չի հետաքրքրում, նա խեղդեց Դեզդեմոնային, թե՞ հակառակը: Այստեղ ուրիշ շերտեր են՝ կապված Օթելլո-Յագո փոխհարաբերության հետ: «Քիչ» մնաց սպասելու, որ մի քանի տարի հետո փող լինի, երեւի կարողանամ դա իրագործել, եթե ես ողջ լինեմ, եթե թատրոնները փակված չլինեն եւ եթե Հայաստան երկիրը լինի:

ՍԱԹԵՆԻԿ ԱՂԱՍՅԱՆ

ՇԱԽՄԱՏ

Վլադիմիր Հակոբյանը դուրս մնաց պայքարից

Երեւանցի գրոսմայստեր Վլադիմիր Հակոբյանը Գրոնինգենում անցկացվող աշխարհի առաջնության չորրորդ փուլում 0,5-1,5 հաշվով պարտություն կրեց Իսպանիայի ներկայացուցիչ Ալեքսեյ Շիրովից եւ դուրս մնաց հետագա պայքարից: Առաջին պարտիան սպիտակներով ոչ-ոքի ավարտելուց հետո հաջորդ օրը Հակոբյանը սեւերով կիրառեց սիցիլիական պաշտպանության տարբերակներից մեկը, ստացավ ոչ վատ դիրք, բայց միջնախաղում ցայտնոտում անհաջող գործեց եւ երկարատեւ պայքարից հետո, 62-րդ քայլում պարտություն կրեց:

Հինգերորդ փուլ, Շիրովից բացի, արդեն դուրս են եկել նաեւ Անանդը, որը 2-0 հաշվով հաղթեց Ալմաշիին, եւ Վան Վելին, որն առավելության հասավ Գեորգիեւի նկատմամբ 1,5-0,5: Մյուս հինգ մրցախաղերում (Տկաչեւ-Գելֆանդ, Ազմայպարաշվիլի-Կրասենկով, Դրեեւ-Զվյագինցեւ, Բելյավսկի-Շորտ, Ադամս-Սվիդլեր) հիմնական երկու պարտիաներից հետո հաշիվը հավասար է 1-1, եւ հաղթողները կորոշվեն լրացուցիչ հանդիպումներում:

Սերգեյ Գրիգորյանցը՝ աշխարհի պատանիների շախմատի չեմպիոն

Ֆրանսիայի Կաննի քաղաքում ավարտված աշխարհի պատանեկան առաջնությունում երկրագնդի մինչեւ 14 տարեկան լավագույն շախմատիստ ճանաչվեց մեր հայրենակից Սերգեյ Գրիգորյանցը: Շնորհալի պատանին, որը բնակվում է Ուզբեկստանում, 11 հնարավորից վաստակեց 8,5 միավոր եւ նվաճեց առաջին մրցանակը:

Այսպիսով, երկրորդ տարին անընդմեջ 14 տարեկանների խմբում աշխարհի չեմպիոն է հռչակվում հայ շախմատիստ: Հիշեցնենք, որ անցյալ տարի լավագույնն էր ճանաչվել երեւանցի Գաբրիել Սարգսյանը: Նա այս անգամ եւս հանդես եկավ բավականին վստահ, չեմպիոնից հետ մնաց ընդամենը կես միավորով, բայց դա բավարարեց միայն չորրորդ տեղը գրավելու համար:

Հայաստանի պատվիրակներից ուժեղագույնների տասնյակ մտավ նաեւ 12-ամյա Բենիկ Գալստյանը, որը վաստակեց 7,5 միավոր: Տաթեւիկ Աբրահամյանի (10) վերջնական արդյունքն է 6,5, Արմեն Անտինյանինը (10)՝ 6, Տիգրան Ղարամյանինը (14)՝ 4,5 միավոր:

Առաջնությունում շատ հաջող խաղաց եւս մեկ հայ շախմատիստուհի՝ Ուկրաինան ներկայացնող Դիանա Հարությունովան, որը 14 տարեկանների մեջ գրավեց վեցերորդ տեղը:

Գ. Հ.

ՖՈՒՏԲՈԼ

Վիճակահանությունը որոշեց մրցակիցներին...

Ցյուրիխում՝ ՈՒԵՖԱ-ի շտաբ-բնակարանում, անցկացվեց եվրոպական ակումբային թիմերի երեք գավաթների մրցումների քառորդ եզրափակիչ փուլի խաղերի վիճակահանությունը: Որոշվել են նաեւ գավաթների խաղարկությունների եզրափակիչ հանդիպումների վայրերն ու օրերը: [illegible] ինչպիսին են վիճակահանության արդյունքները:

Չեմպիոնների լիգա

Յուվենթուս (Իտալիա)-Դինամո (Ուկրաինա), Բավարիա (Գերմանիա)-Բորուսիա (Գերմանիա), Բայեր (Գերմանիա)-Ռեալ (Իսպանիա), Մոնակո (Ֆրանսիա)-Մանչեսթր Յունայթեդ (Անգլիա): Եվրոպայի ակումբային թիմերի ամենահեղինակավոր գավաթի քառորդ եզրափակիչ խաղերը կանցկացվեն 1998 թվականի մարտի 4-ին եւ 18-ին, իսկ եզրափակիչ հանդիպումը կանցկացվի մայիսի 20-ին, Ամստերդամում:

Գավաթակիրների գավաթ

ԱԵԿ (Հունաստան)-Լոկոմոտիվ (Ռուսաստան), Բեթիս (Իսպանիա)-Չելսի (Անգլիա), Ռոդա (Հոլանդիա)-Վիչենցա (Իտալիա), Սլավիա (Չեխիա)-Շտուտգարտ (Գերմանիա): Այստեղ քառորդ եզրափակիչ խաղերը կանցկացվեն մարտի 5-ին եւ 19-ին: Իսկ գավաթի համար վճռական հանդիպումը տեղի կունենա մայիսի 13-ին, Ստոկհոլմում:

ՈՒԵՖԱ-ի գավաթ

Այաքս (Հոլանդիա)-Սպարտակ (Ռուսաստան), Ատլետիկո (Իսպանիա)-Աստոն Վիլլա (Անգլիա), Ինտեր (Իտալիա)-Շալկե-04 (Գերմանիա), Լացիո (Իտալիա)-Օսեր (Ֆրանսիա): Գավաթի քառորդ եզրափակիչ փուլի խաղերը կանցկացվեն մարտի 3-ին եւ 17-ին: Եզրափակիչը կկայանա Փարիզի «Պարկ դը Պրենս» հայտնի մարզադաշտում, մայիսի 6-ին:

...Սպասենք վիճակահանությանը

2000 թվականի Եվրոպայի առաջնությունը պատմության մեջ առաջին անգամ կանցկացվի երկու երկրներում՝ Հոլանդիայում եւ Բելգիայում:

Առաջնությանը մասնակցելու ցանկություն են հայտնել աշխարհամասի 49 երկրներ:

1998 թվականի հունվարի 18-ին Բելգիայի Գենտ քաղաքում կանցկացվի ընտրական մրցումների վիճակահանությունը: Արդեն հայտնի են վիճակահանության հետ կապված որոշ հարցեր: Ընտրական խաղերը կանցկացվեն 9 խմբերում, որտեղ հաջող հանդես եկած 14 հավաքականներին եզրափակիչում կմիանան կազմակերպիչ երկրների՝ Հոլանդիայի եւ Բելգիայի թիմերը: Ինչպիսի՞ն է լինելու վիճակահանությունը: Բոլոր երկրները դասավորվել են ըստ ուժի: Առաջին հինգյակում են Գերմանիայի, Անգլիայի, Իսպանիայի, Ռումինիայի, Հարավսլավիայի, Նորվեգիայի, Իտալիայի, Շոտլանդիայի եւ Ռուսաստանի հավաքականները, երկրորդում՝ Ֆրանսիայի, Բուլղարիայի, Դանիայի, Խորվաթիայի, Չեխիայի, Պորտուգալիայի, Ավստրիայի, Թուրքիայի եւ Հունաստանի, երրորդում՝ Իռլանդիայի, Շվեդիայի, Շվեյցարիայի, Ուկրաինայի, Լիտվայի, Վրաստանի, Սլովակիայի, Ֆինլանդիայի, չորրորդում՝ Լեհաստանի, Հունգարիայի, Հյուսիսային Իռլանդիայի, Բոսնիայի եւ Հերցեգովինայի, Լատվիայի, Մակեդոնիայի, Կիպրոսի, Ուելսի, Իսլանդիայի թիմերը: Ընտրական խմբերը կկազմավորվեն յուրաքանչյուրում այս չորս հինգյակներից մեկական թիմերով: Նրանց կմիանան թույլերի դասում հայտնված Հայաստանի, Բելառուսի, Սլովենիայի, Ալբանիայի, Լյուքսեմբուրգի, Մոլդովայի, Էստոնիայի, Ադրբեջանի, Մալթայի, Լիխտենշտեյնի, Սան Մարինոյի, Անդորայի եւ Ֆարերյան կղզիների հավաքականները: Հինգ խմբերում այստեղից կընդգրկվեն մեկական, իսկ չորսում՝ երկուական թիմեր:

Նախատեսվում է, որ վիճակահանության հանդիսավոր արարողությունը կանցնի շքեղությամբ: Հրավիրված են անցյալի ու ներկայիս հայտնի ֆուտբոլիստներ, մարզիչներ: Իսկ վիճակահանության արարողության «գլխավոր դերակատարները» կլինեն հոլանդացի հանրաճանաչ ֆուտբոլիստ ու մարզիչ Յոհան Կրոյիֆը եւ ժամանակին Բելգիայի լավագույն խաղացողներից մեկը՝ Պոլ Վան Հիմսթը:

ԵՐԵՎԱՆ

Գործկոմի հերթական նիստում

Անցկացվեց Հայաստանի Ազգային օլիմպիական կոմիտեի գործկոմի հերթական նիստ, որը վարում էր ՀԱՕԿ-ի նախագահ Ալեքսան Ավետիսյանը:

Նագանոյում կայանալիք ձմեռային օլիմպիադային քիչ ժամանակ է մնացել: Այդ իսկ պատճառով նիստում կարեւորվեցին օլիմպիադային վերաբերող հարցերը: Ձմեռային խաղերի նախապատրաստության ընթացքի մասին զեկուցեցին գեղասահքի, դահուկային, լեռնադահուկային սպորտի ֆեդերացիաների ներկայացուցիչները: Նիստի մասնակիցներին ներկայացվեց հանրապետության օլիմպիական խաղեր մեկնող պատվիրակության կազմը:

Գործկոմի որոշմամբ գյումրեցի հունահռոմեական ոճի ըմբիշ, 1997 թվականի Եվրոպայի չեմպիոն եւ աշխարհի փոխչեմպիոն Լեւոն Գեւորգյանի սոցիալական պայմանները բարելավելու նպատակով նրան տրամադրվեց 4000 դոլար գումար:

ՀԱՕԿ-ի փոխնախագահ Ալբերտ Ազարյանն առաջարկեց գործադիր կոմիտեի թափուր տեղում ընտրել մեկ այլ օլիմպիական չեմպիոնի՝ Հրաչյա Պետիկյանին:

ՀԱՕԿ-ի գործկոմի որոշմամբ ազատ ոճի ըմբշամարտի աշխարհի չեմպիոն Արայիկ Գեւորգյանը ճանաչվեց 1997 թվականի Հայաստանի լավագույն մարզիկ: Ըմբիշին եւ նրա մարզիչ Ռազմիկ Գյուլեցյանին եկող տարվա հունվարի 23-ին կայանալիք ՀԱՕԿ-ի գլխավոր համաժողովում կհանձնվեն համապատասխանաբար 2500 եւ 1500 դոլար:

Մեկ այլ որոշմամբ Ֆիզկուլտուրայի հայկական պետական ինստիտուտի ռեկտոր Ռոբերտ Գալստյանը նշանակվեց հանրապետության Օլիմպիական ակադեմիայի տնօրեն:

Իսկ ՀՀ սպորտվարչության պետ Արթուր Գեւորգյանն իր ելույթում տեղեկացրեց, որ ՄՕԿ-ի հովանավորությամբ 1998 թվականին Մոսկվայում անցկացվելիք համաշխարհային պատանեկան խաղերին մասնակցելու հայտ են ներկայացրել 110 երկրներ, որոնց թվում է նաեւ Հայաստանի Հանրապետությունը:

Գործկոմի նիստում քննարկվեցին նաեւ այլ ընթացիկ հարցեր:

ԾԱՆՐԱՄԱՐՏ

Հայաստանի մարզիկների համեստ արդյունքները

Թաիլանդում անցկացված ծանրամարտի աշխարհի առաջնությունից վերադարձավ մեր հանրապետության պատվիրակությունը:

Ցավոք, մեր մարզիկները չկարողացան շարունակել հայկական ծանրամարտի բարի ավանդույթները:

Նրանցից լավագույնը ծանր քաշային (108 կգ-ից բարձր) Սոս Խաչատրյանն էր, որը գրավեց 7-րդ տեղը: Պոկում եւ հրում վարժությունների գումարով նրա արդյունքն է 390 (175+215) կգ: Ընդ որում, բանակային մարզիկը 10 կգ-ով գերազանցեց անձնական ռեկորդը (հիշեցնենք, որ Սոսը 380 կգ արդյունքով անցյալ տարի նվաճեց երիտասարդների աշխարհի չեմպիոնի կոչումը):

Մինչեւ 76 կգ քաշային կարգում հանդես եկած Հովհաննես Բարսեղյանն ու Խաչատուր Քափանակցյանը գրավեցին համապատասխանաբար 8-րդ եւ 10-րդ տեղերը: Անհաջողության մատնվեց մեր չորրորդ մասնակիցը՝ Աղվան Գրիգորյանը (108 կգ): Նա պոկում վարժության ժամանակ չկարողացավ բարձրացնել նախնական քաշը, «0» ստացավ եւ դուրս մնաց պայքարից:

Չանգմայում նաեւ անցկացվեց ծանրամարտի միջազգային ֆեդերացիայի կոնգրեսը, որի աշխատանքներին մասնակցեցին Հայաստանի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Օգսեն Միրզոյանը եւ հանրապետական սպորտվարչության պատասխանատու մասնագետ Փաշիկ Ալավերդյանը: Կոնգրեսը փոփոխություններ կատարեց մրցումների կանոններում: Այսուհետեւ ծանրամարտի մրցումներում մարզիկները հանդես կգան 8 քաշային կարգերում՝ 10-ի փոխարեն:

Օգսեն Միրզոյանն առաջարկեց 2000 թ. աշխարհի երիտասարդական առաջնությունը կամ 2001 թ. աշխարհի մեծահասակների առաջնությունն անցկացնել Երեւանում: Ծանրամարտի միջազգային ֆեդերացիան համաձայնություն տվեց առաջնություններից մեկը Հայաստանում անցկացնելու գաղափարին:

Կոնգրեսում Օգսեն Միրզոյանին շնորհվեց միջազգային կարգի մրցավարի կոչում:

Թաիլանդյան առաջնությունում աննախադեպ հաջողության հասան Չինաստանի մարզիկներն ու մարզուհիները: Նրանք նվաճեցին ամենամեծ թվով չեմպիոնական կոչումներ: Տղամարդիկ շահեցին 10 ոսկե, 7 արծաթե եւ 4 բրոնզե մեդալներ, կանայք՝ համապատասխանաբար 16, 5 եւ 2: Չինուհիների գերազանցությունը մրցակցուհիների նկատմամբ զգալի էր: Բավական է ասել, որ նրանք աշխարհի 13 ռեկորդ սահմանեցին:

Անհաջող հանդես եկավ երբեմնի ուժեղագույն Ռուսաստանի հավաքականը: Ռուսները միայն մեկ չեմպիոն ունեցան, սակայն ամենահեղինակավոր՝ գերծանր քաշային կարգում: 170 կգ անձնական քաշ ունեցող հսկան՝ Անդրեյ Չեմերկինը, հաղթելուց բացի, սահմանեց նաեւ աշխարհի երկու նոր ռեկորդ՝ հրում վարժությունում 262,5 կգ եւ երկամարտում՝ 462,5 կգ:

ԹԵՆԻՍ

Տարվա հերոսը Սամփրասն է

ԱՄՆ-ի օլիմպիական կոմիտեն «Տարվա լավագույն մարզիկ» առաջին անգամ անվանել է թենիսիստի աշխարհի թիվ 1 ռակետ Փիթ Սամփրասին:

Նա այս մրցաշրջանում 10 առաջին մրցանակ է նվաճել (իսկ մարզական կարիերայի ընթացքում ընդհանուր առմամբ 54): Ճիշտ է, անցյալի մի քանի հանրաճանաչ թենիսիստներ ավելի մեծ թվով հաղթանակներ են տարել, սակայն Փիթը, որի 26 տարին լրացավ օգոստոսին 12-ին, դեռ ժամանակ ունի նրանց գերազանցելու: Ինչպես ինքն է ասում, պատրաստվում է մի հինգ տարի էլ հանդես գալ մրցումներում:

ԱԶԳ

Օրվա հետքով

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Ազգային տուրքի հեռուստամարաթոն

Նպաստներ ՀՀ եւ ԼՂՀ զոհված եւ առաջին կարգի հաշմանդամ ազատամարտիկների երեխաներին

Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության եւ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարության առաջարկով 1995 թվականի հունվարից «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամը նպաստներ է վճարում զոհված եւ առաջին կարգի հաշմանդամ ազատամարտիկների երեխաներին յուրաքանչյուրին ամեն ամիս 2000 դրամի չափով:

Ծրագիրն իրականացվում է ԼՂՀ կառավարության եւ ՀՀ պաշտպանության նախարարության համապատասխան ծառայությունների ճշգրտած ցուցակներով, համաձայն որոնց յուրաքանչյուր ամիս նպաստ է տրվում միջին թվով 8300 երեխաների:

Ծրագրի սկզբից մինչեւ օրս (փետրվար 1995-դեկտեմբեր 1997) վճարվել է մոտ 1 430 000 ԱՄՆ դոլար: Ամեն տարի 2-3 անգամ վճարվել են կրկնակի նպաստներ:

«Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի ազգային տուրքի հեռուստամարաթոնը, որը տեղի կունենա դեկտեմբերի 27-ին կամերային երաժշտության տանը, հետապնդում է հետեւյալ նպատակները.

- ապահովել «Նպաստներ» ծրագրերի հետագա անխափան իրականացումը,
- ծրագրում ընդգրկել զոհված ազատամարտիկների միայնակ ծնողներին,
- ստեղծել անձեռնմխելի ֆոնդ:

Նշված երեք նպատակներին հասնելու համար հարկ է, որ մենք ազգովին դեկտեմբերի 27-ի հեռուստամարաթոնի ընթացքում գոյացնենք 600.000 ԱՄՆ դոլար, որը պետք է լինի այս ծրագրի անհրաժեշտ նվազագույն բյուջեն:

Մասնակցության ձեւերը բազմազան են եւ հնարավորին չափ պարզեցված.

- մուծում կամերային երաժշտության տանը ՀՀ ԿԲ ներկայացուցիչներին,
- փոխանցում «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի ՀՀ ԿԲ 103003215672 հաշվի համարին,
- խոստում հայտարարություն հեռախոսներով՝ 526474, 520940, 560106...

Նույն օրը կամերային երաժշտության տանը երեւանցիներին կհանձնվեն 1996 թվականի ազգային տուրքի վավերագրեր: Կամերային երաժշտության տանը վճարում կատարողները կստանան նաեւ 1997 թվականի վավերագրեր:

Հեռուստամարաթոնի ընթացքում կամերային երաժշտության տանը կազմակերպվում է տոնավաճառ եւ աճուրդ, որի ողջ հասույթը նույնպես հատկացվելու է «Նպաստներ» ծրագրին: Վաճառքի են դրվելու հայկական նշանավոր գինիներ եւ կոնյակներ, գորգեր, ռուսական ինքնաեռներ եւ գլխարկներ, գեղարվեստական ալբոմներ:

Մասնակցենք հեռուստամարաթոնին: Կատարենք մեր պարտքը հայրենիքի համար առողջությունն ու կյանքը զոհաբերած ազատամարտիկների հանդեպ: Կարեւորը գումարի չափը չէ: Կարեւորը բոլորիս մասնակցությունն է: Դրանով կհասնենք ցանկալի արդյունքի:

ԳՈՐԾԱԴԻՐ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

հայաստան համահայկական հիմնադրամ

1995 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ՍԿՍՎԱԾ ԵՎ ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՂ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎՈՂ

ՆՊԱՍՏՆԵՐ

ՀՀ եւ ԼՂՀ ԶՈՀՎԱԾ ԵՒ I ԿԱՐԳԻ ՀԱՇՄԱՆԴԱՄ

ԱԶԱՏԱՄԱՐՏԻԿՆԵՐԻ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻՆ

ԾՐԱԳԻՐԸ

ԵՐԵՔ ՏԱՐՈՒՄ ԾՐԱԳՐՈՎ ՎՃԱՐՎԱԾ Է $ 1 430 000

ՁԵՐ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՈՒՐՔԻ ՀԵՌՈՒՍՏԱՄԱՐԱԹՈՆԻՆ

հնարավորություն կտա շարունակել նպաստների հատկացումը, ծրագրում ընդգրկել զոհվածների հաշմանդամների միայնակ ծնողներին, ստեղծել ծրագրի հետագա անխափան իրականացման անձեռնմխելի ֆոնդ

ՄԱՍՆԱԿՑԵԼՈՎ ՀԵՌՈՒՍՏԱՄԱՐԱԹՈՆԻՆ

կկատարենք մեր պարտքը

Հայրենիքի համար կյանքն ու առողջությունը զոհաբերած ազատամարտիկների հանդեպ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 27 Ժ. 12.00 - 24.00 ԿԱՄԵՐԱՅԻՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅԱՆ ՏՈՒՆ

ԲԱՐԻ ԳՈՐԾՈՎ ԴԻՄԱՎՈՐԵՆՔ ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Կազմակերպությունը վաճառում է յուղային եւ անյուղ, անարատ կաթի փոշի:

Շահագրգիռ կազմակերպություններին եւ անհատներին խնդրում ենք զանգահարել

273015 կամ 220925

հեռախոսահամարներով:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«CH» անշարժ գույքի գործակալությունն իր ծառայություններն է առաջարկում բնակարան գնել կամ վաճառել ցանկացողներին:

Հասցեն՝ Բաղրամյան 5, շենքի դիմաց, 102, Բ1 բաղամասի «դիտակետային» մոտ

Հեռ. 73-61-14

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

4 սենյականոց բնակարան 115/70 քմ Չարենցի 52, 3 հարկանի քարե շենքի 2-րդ հարկում:

Հեռ.՝ 55-66-56

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

4 սենյականոց բնակարան (Դավիթաշեն, II թաղամաս, 3-րդ շենք, բն. 4): Զանգահարել 72-89-83

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Կազմակերպությունը վաճառում է յուղային եւ անյուղ, անարատ կաթի փոշի:

Շահագրգիռ կազմակերպություններին եւ անհատներին խնդրում ենք զանգահարել 273015 կամ 220925 հեռախոսահամարներով:

«Հայկական ավիաուղիներ»

ավիաընկերությունը զգուշացնում է իր ուղեւորներին, որ մինչեւ դեկտեմբերի 19-ը ձեռք բերած դեկտեմբերի 21-ի չվերթի տոմսերում նշված են

մեկնելու եւ ժամանելու հին ժամերը:

Հայաստանի Հանրապետությունում ժամի փոփոխման հետ կապված իրական մեկնումն ու ժամանումը

իրականացվելու են մեկ ժամ ուշ:

Դեկտեմբերի 19-ին եւ 19-ից հետո ձեռք բերված տոմսերում նշված են մեկնելու եւ ժամանելու իրական ժամերը:

ADANA COMMERCIAL BANK

ԻՆՉՊԵՍ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՓՈԽԱՆՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

«Ադանա» բանկը հայտարարում է Հայաստան շտապ փոխանցումներ կատարելու ապահովագրված ծառայությունների մասին: Այժմ 24 ժամվա ընթացքում ձեզ կարող են փոխանցումներ կատարել աշխարհի ցանկացած կետից եւ գործնականորեն Ռուսաստանի բոլոր տարածաշրջաններից «Ադանա» բանկի, «Կրեդիտ-Մոսկվա» բանկի եւ Ռուսաստանի Արտաքին առեւտրի բանկի («Վնեշտորգբանկ») մասնաճյուղերի թղթակցական ցանցի միջոցով:

Մոսկվայից եւ Սանկտ Պետերբուրգից դրամական փոխանցումների իրականացման փոխադրույքը՝ 1%: Ռուսաստանի տարածաշրջաններից փոխադրույքը՝ 1% կամ առնվազն 10 դոլար:

Ձեզ սպասում ենք հետեւյալ հասցեներով՝

Մոսկվայում՝ «Կրեդիտ-Մոսկվա» ԲԱԲ
Մոնետչիկովսկի 6-րդ նրբանցք, 8 (մետրոյի «Պավելեցկայա» կայարան): Հեռ. 237-55-93, 233-42-43
Սանկտ Պետերբուրգում՝ «Կրեդիտ-Մոսկվա», «Սանկտ-Պետերբուրգսկի» մասնաճյուղ
Սադովայա փող., 54 (մետրոյի «Սադովայա» կայարան):
Հեռ. 310-19-67, 310-13-69
Երեւանում՝ «Ադանա» բանկ
Հայաստանի Հանրապետություն, Երեւան, Նալբանդյան 5:
Հեռ./Ֆաքս՝ +(885)39 07157, +(885) 2 585980
Տելեքս՝ (64) 243340 ADANA SU

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՌԵՎՏՐԻ ԲԱՆԿԻ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂԵՐԻ ՑԱՆԿԸ

Սանկտ-Պետերբուրգ, Բոլշայա Մորսկայա փ. 29	հեռ. (812)	312-78-00
Բլագովեշչենսկ, Սովետսկիյ նրբ. 65/1	հեռ. (4162)	42-10-47
Խաբարովսկ, Մոսկովսկայա փ. 7	հեռ. (4212)	33-58-13
Վիբորգ, Կրեպոստնայա փ. 16	հեռ. (81278)	2-53-02
Նախոդկա, Շկոլնայա փ. 19	հեռ. (42366)	4-69-71
Նովոռոսիյսկ, Սովետների փ. 47	հեռ. (86134)	5-74-14
Սոչի, Կարլ Լիբկնեխտի փ. 10	հեռ. (8622)	92-73-35
Կրասնոյարսկ, Լենինի փ. 143	հեռ. (3912)	21-85-29
Իրկուտսկ, Սվերդլովի փ. 40	հեռ. (3952)	24-16-72
Ստավրոպոլ, Կոմինտերնի փ. 7	հեռ. (8652)	26-17-54
Կալինինգրադ, Բոլնիչնայա փ. 5	հեռ. (0112)	34-05-00

Robin Generators RGX3500

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

բենզինով աշխատող միաֆազ էլեկտրագեներատորներ: ☎ 529353

հաճախակ.	ծախս. հզ.	նոմ. հզ.	աշխ. ժամ	տարող.
50 Հց	3.0 Կվտ	2.5 Կվտ	7.1 ժ	13 լ
60 Հց	3.5 Կվտ	3.0 Կվտ	6.1 ժ	

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան. Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 85. Դասիչ 69149. Պատվեր 730. Տպաքանակը 3000. Ստորագրված է տպագրության 18.12.1997. Գինը 100 դրամ